

KVALITETSREDOVISNING

2004

STRÖMSUNDS KOMMUN

**BARN- OCH UTBILDNINGS-
AVDELNINGEN**

Backe

Bredgård

Frostviken

Hammerdal

Hedenvind

Hoting

Vattudal

Hjalmar Strömer

Innehållsförteckning

Inledning.....	A
Bakgrund och syfte.....	B
Organisation, tidplan, beslut gällande redovisning.....	C
Beslut (forts).....	D
Rektorsområdenas redovisningar: 5 Lärandet: Backe ro	1
5:1 Arbetsätt.....	2
5:2 Personal/kompetensutveckling.....	3
6: Medverkan och inflytande.....	4
7: Barn- och elevomsorg.....	5
5:1 Bredgård.....	6
5:2 och 6:1.....	7
6:2 - 7:1.....	8
5:1 Frostviken.....	9
5:2 - 6.....	10
6:1 - 7.....	11
5:1 - 5:2 Hammerdal.....	12
6: - 6:1.....	13
Hedenvind - områdesbeskrivning.....	14
5:1 - 5:2.....	15
6: - 7:.....	16
5:1 Hoting.....	17
5:1 Kyrktåsjö och Norråker.....	18
5:2 - 6:2.....	19
5:1 - 5:2 Vattudalsskolan.....	20
6: - 6:2.....	21
6:3 - 7:3.....	22
5: - 5:1 Gymnasieskolan.....	23
5: - 5:1 Vuxenutbildningen.....	27
Vildmarksutbildningen.....	28
Skyttegymnasiet.....	29
Bedömning av måluppfyllelse i förhållande till den lokala skolplanen och nationella mål.....	31
Slutbetyg från grundskolan.....	31
Åtgärdsprogram.....	32
Nationella prov - grundskolan (resultat).....	33
Utbildningsresultat Gymnasieskolan.....	33
Gymnasieskolan - jämförelse med övriga glesbygdskommuner och med riket.....	34
Slutord.....	35

KVALITETSREDOVISNING 2004 – BARN- OCH UTBILDNINGSAVDELNINGEN I STRÖMSUNDS KOMMUN

Inledning

Detta är Strömsunds kommuns fjärde kvalitetsredovisning gällande skolverksamheterna. Den grundtanke som präglat de redovisningar som hittills har avlämnats är *användbarhet*. Redovisningarna ska alltså användas som grund för reflektion inför det fortsatta kvalitetsarbetet – ett arbete som måste präglas av den människosyn och kunskapssyn som läroplanerna anger. Målsättningen med kvalitetsarbetet ska, enligt vår uppfattning, vara att i ett kommunövergripande perspektiv och med utgångspunkt i de nationella och lokala målen stärka verksamhetens helhetssyn, kvalitet och likvärdighet. Att kvalitetsredovisningen ska vara användbar innebär att den ska vara ett verktyg i kvalitetsutvecklingen av organisationen, verksamhetens medarbetare, arbetsformer, angreppssätt och metoder.

Vår kvalitetsredovisning 2003 har också, i likhet med föregående redovisningar, kommit att användas ute i skolorna som underlag för diskussion och reflektion. Redovisningens användbarhet i vardagsarbetet är alltså en viktig utgångspunkt för oss.

Barn- och utbildningsavdelningen har utarbetat anvisningar inför skolornas och förskolornas arbete med kvalitetsundervisningarna 2004 och 2005. I dessa anvisningar, *"Underlag och anvisningar för skolornas arbete med kvalitetsredovisningarna 2004 och 2005"*, tas bl a olika definitioner av kvalitetsbegreppet upp liksom följande citat ur Skolverkets skrift *"Att granska och förbättra kvalitet"*: *"Det är viktigt att utvärderingen av kvaliteten sker utifrån olika perspektiv. Läraren bedömer ofta kvalitet mot bakgrund av sin utbildning och arbetssituation medan eleverna kan ha andra utgångspunkter. Lokala politiker sätter inte sällan upp mål och syfte att uppnå kvalitet utifrån rent lokala perspektiv medan den nationella nivån har ett bredare och mer generellt perspektiv på vad kvalitet är. De olika perspektiven ska inte ses som motsättningar utan utnyttjas för att utveckla verksamheten och kvalitetstänkandet. Vardagsförståelsen av begreppet kvalitet kan då brytas mot det mer vetenskapliga angreppssättet. Det är dock de nationella målen – inte åsikterna utifrån olika perspektiv – och varje elevs förutsättningar och behov som avgör vilka kvaliteter som ska uppnås."*

Vi måste ständigt diskutera vad som är utgångspunkten för ett systematiskt förändringsarbete? Är det kontroll av processer i syfte att tydliggöra resultatet för politiker? Är det för arbetslagens utveckling? Är det till för varje pedagogs utveckling?

I Barn- och utbildningsnämndens beslut gällande kvalitetsredovisning för läsåret 2003/2004 läggs tyngdpunkten på tre områden i den då gällande skolplanen:

Lärandet, Medverkan och inflytande samt Barn- och elevomsorg.

Målskrivningarna i den lokala skolplanen utgår från motsvarande nationella mål och vår ambition är att i denna redovisning beskriva hur arbetet bedrivits för att uppfylla dessa mål, vilka resultat skolorna uppnått i denna strävan och redovisa de åtgärder som vidtagits eller som vi avser att vidta i de fall där uppsatta mål inte uppnåtts.

Redovisningen bygger på en sammanfattning och konkretisering av ett mycket omfattande material från kommunens samtliga rektorsområden. Det är lätt att inse svårigheterna med att på några få rader fånga och koncentrera ett helt läsårs vardagsarbete med att nå de uppsatta målen.

Utvärdering samt kvalitetsredovisning gällande delar ur Barn- och Utbildningsplanen för Strömsunds kommun

Bakgrund

Enligt Skolverkets anvisningar ska varje skola och kommun upprätta skriftliga kvalitetsredovisningar som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av lokala arbetsplaner och skolplanen. (SFS 1997:702 och 2001:649)

Syfte med kvalitetsredovisning

Det grundläggande syftet med kvalitetsredovisning är att den ska fungera som hjälpmedel att utveckla och förbättra verksamheten genom att skolans resultat och arbetet med att uppfylla skolans mål synliggörs. Redovisningen tjäna en rad olika syften:

- Elever, lärare, skolledning och övrig personal får en tydlig och gemensam bild av verksamheten som grund för en diskussion om behovet av förbättringsåtgärder.
- Föräldrar, avnämare och andra intressenter får en god information om skolan och kan därigenom delta i diskussioner om skolans utveckling. Redovisningen ger ökad insyn och möjlighet till ökat inflytande.

Redovisningarna utgör också underlag för viktiga politiska beslut i Strömsunds kommun.

Kommunens kvalitetsredovisning

Skolornas och områdenas kvalitetsredovisningar utgör ett underlag för kommunens kvalitetsredovisning

Redovisningsperioder

Följande tidsperiod gäller på skol- respektive kommunnivå:

- Enskilda skolors redovisningar omfattar läsåret
- Kommunens redovisning omfattar kalenderåret/budgetåret

Redovisande rektorsområden

Backe ro (Fjällsjöskolan, Centralskolan, Bodums skola och fsk)

Bredgårds ro (Bredgårdsskolan, Gubbhögens skola, Hillsands skola och fsk)

Frostvikens ro (Frostviksskolan, Jormvattnets skola och fsk)

Hammerdals ro (Fyrås skola, Grevåkerskolan, Gåxsjö skola, Sikås skola och fsk)

Hedenvinds ro (Hedenvindskolan och fsk)

Hjalmar Strömers ro (Gymnasieskolan, Vuxenutbildningen, SFI)

Hotings ro (Centralskolan, Kyrktåsjö skola, Norråkers skola och fsk)

Vattudalsskolans ro (Vattudalsskolan)

Redovisningsansvar

Respektive rektor och platschef är ansvarig för att redovisningen genomförs inom aktuellt verksamhetsområde. Arbetslagen lämnar in redovisningar till respektive arbetsledare. Barn- och Utbildningschefen är ansvarig för kommunredovisningen.

B

Organisation - uppdrag - information - kompetensutveckling

Barn- och utbildningsnämnden anger, inom ramen för kommunens skolplan, vilka områden som ska lyftas fram i den årliga kvalitetsredovisningen. BoU-chefen leder arbetet. Rektor planerar arbetet med redovisningen på respektive enhet. Elever, all personal och föräldrar informeras. Den slutliga sammanställningen av rektorsområdenas redovisningar görs av Barn- och utbildningsavdelningens kvalitetsutvecklare. Planen för kvalitetsredovisning tas upp i BoU-nämnden och i skolutvecklingsgruppen.

Tidplan

Arbetslagen lämnar sina redovisningar till rektor senast 15 juni.

Rektor redovisar till BoU-chefen senast 15 september.

BoU-chefen redovisar till BoU-nämnden 15 november.

Uppföljningsansvar och återkoppling

Uppföljningsansvaret och återkopplingen av kvalitetsredovisningarna åläggs rektor.

Barn- och Utbildningsnämndens beslut gällande redovisning år 2004

Barn- och utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde 2003-03-18 att under år 2004 fortsätta utvärderingen av de avsnitt ur Barn- och utbildningsplanen som utvärderades i Kvalitetsredovisning 2003 (den äldre skolplanen):

- 5: Lärandet (arbetssätt, personal/kompetensutveckling)
- 6: Medverkan och inflytande (föräldrainflytande, elevdemokrati och jämställdhet)
- 7: Barn-/elevomsorg (ansvar, elevvård, trivsel, stöd och skola-arbetsliv)

I föreliggande redovisning beskrivs hur kommunens skolor arbetat för att uppfylla nedanstående mål. Barn- och utbildningsnämnden har att ta ställning till kvaliteten och graden av måluppfyllelse utifrån denna beskrivning.

5: Lärandet

5:1 Arbetssätt

- *Personalen ska samarbeta och klara av att arbeta i arbetslag.*
- *Personalen ska använda sig av ett varierande och reflekterande arbetssätt.*
- *Förskolan/skolan ska så mycket som möjligt i lärandet medverka till att barnen/eleverna arbetar på ett laborativt/undersökande sätt*
- *Skolan ska verka för att alla elever minst ska ha betyget godkänt i alla ämnen*
Alla skolor ska genomföra de nationella ämnesproven i åk 5 och 9 och diagnostiska prov i åk 2 och 7

5:2 Personal/kompetensutveckling

- *Personal ska känna trivsel och tillfredsställelse i sitt arbete*
- *Det ska finnas en genomtänkt plan för kompetensutveckling av personalen och denna plan ska göras utifrån klara prioriteringar*

6: Medverkan och inflytande

- *Med stigande ålder och mognad ska barnen/eleverna få ett allt större medinflytande och medansvar i val av arbetssätt, arbetsmetoder, lärandemateriel och för inre och yttre arbetsmiljöer*

6:1 Föräldrainflytande

- *Föräldrarna ska fortlöpande få information om barnets/elevens situation. Informationen till föräldrarna ska vara tydlig*
- *Föräldrarna ska ges inflytande genom bl a lokala styrelser*

6:2 Demokrati

- *Elevernas engagemang i klassråd, elevråd och mentorgrupp stimuleras och uppmuntras*

6:3 Jämställdhet

- *Verksamheten ska präglas av insikten om allas lika värde*

7: Barn-/elevomsorg

7:1 Förskola/Grundskola

- *Alla ska trivas och känna trygghet i verksamheten*

7:2 Stöd till barn/elever

- *Vid resursfördelning ska barn/elever med behov av särskilt stöd tillgodoses*

7:3 Skola – arbetsliv

- *Alla elever ska få en så bra studie- och yrkesorientering att de kan göra ett personligt genomtänkt studie- och yrkesval*
- *Alla elever ska ges möjlighet att få minst två praoveckor i högstadiet och minst två veckors ämnesanknuten praktik i gymnasiet*

Resultat, måluppfyllelse och insatta åtgärdsprogram

Resultat, måluppfyllelse och åtgärdsprogram tas upp efter redovisningen av samtliga skolors arbete med avsnitt 5, 6 och 7 av Barn- och utbildningsplanen.

Här återfinns statistik över de nationella proven i år 5 och 9, uppnådda meritvärden och övrig betygsstatistik, redovisning av insatta åtgärdsprogram för att stödja kunskapsutveckling hos elever som inte bedömts uppnå betyget Godkänd i slutet av det nionde skolåret samt utbildningsresultat för Gymnasieskolan. I statistiken har även medtagits jämförelser med övriga glesbygdskommuner och riket i övrigt.

Åtgärder vid kränkande behandling

Det förändringsarbete kring värdegrund och kränkande behandling, som inleddes i kommunen 2001 och som finns beskriven i en mycket positivt uppmärksammad rapport från Arbetsmiljöinspektionen¹, har under redovisningsåret fortsatt under ledning av Britt Eriksson, expert inom området. Hon har utbildat ett antal medarbetare inom kommunens skolverksamhet för att skapa kontinuitet i arbetet och förutsättningar för fortsatta professionella insatser även efter det att hennes anställning avslutats.

---

¹ Rapporten finns som pdf under följande adress:

www.av.se/publikationer/rapporter/RAP2004-01.pdf

Rektorsområdenas redovisningar

Åtgärder för måluppfyllelse

Här följer en kort presentation av varje rektorsområde samt sammanfattningar av respektive områdes egna redovisningar av vidtagna åtgärder för att nå målsättningarna i barn- och utbildningsplanens avsnitt 5: Lärandet, 6: Medverkan och inflytande och 7: Barn- och elevomsorg

5: Lärandet

Backe rektorsområde

Områdesbeskrivning

Rektorsområdet, som ligger i ångermanlandsdelen av kommunen, består av tre grundskolor: Bodums skola år F-6, Backe Centralskola år F-6 och Fjällsjöskolan år 7-9 samt förskolor i Backe och Rossön.

Barn-/elevantalet uppgick under läsåret till 213. I det antalet ingår även 14 elever från Sollefteå kommun, Västernorrlands län. Dessa elever har med stöd av föräldrarna valt att gå i skolan i Backe.

Bodums skola och förskola i Rossön har 48 barn och är en skola med utpräglad montessoriprofil. Där finns även förskolorna Killevippen (barn 1-4 år) och Trollstugan (mixad verksamhet för barn mellan 5-12 år).

Under många år har det vid Bodums skola bedrivits ett medvetet utvecklingsarbete kring montessoripedagogik. Två av lärarna har genomgått påbyggnadsutbildning i metoden (20 poäng). Inriktningen mot denna pedagogik har fungerat som en starkt sammanhållande länk och har väsentligt underlättat arbetet i arbetslagen. Arbetet bedrivs i huvudsak i åldersblandade grupper.

Backe centralskola i Backe är en skola för barn i F- år 6 med 82 elever. Dit hör även förskolorna Björklunden (barn 1-4 år) och Riddaren (mixad verksamhet för barn mellan 5-12 år) med ca 38 barn inskrivna.

Arbetet vid Backe centralskola har starkt präglats av natur- och miljöarbete. Skolan har kvalificerat sig för medlemskap i Grön Flagg. Stor vikt har lagts vid schemalagd friskvård.

Arbetet bedrivs i åldersblandade grupper, när detta bedöms främja barnens lärande och personliga utveckling. Grupperna är i övrigt indelade i år F-1, år 2, år 3, år 4-5 och år 6. Lokalerna, som är byggda på 1980-talet, är anpassade för en modernare pedagogik med studiehall och omkringliggande klassrum.

Fjällsjöskolan i Backe med 83 elever utgör högstadietdelen inom rektorsområdet och inrymmer även utbildning för IT/PC-samordnare inom KomVux för ett tiotal elever. Satsningen på IT-utbildning för vuxna har även kommit eleverna i grundskolan till del. Tillgängligheten till datorer är stor inom skolan och supporten är nära. Arbetet bedrivs i huvudsak i åldershomogena grupper. Avsteg från detta görs t ex inom ämnet *Elevens val* samt inom vissa *temaområden*. Inom rektorsområdet är andelen behöriga lärare med lång erfarenhet hög.

Arbetet i Backe ro med att nå målen i Skolplanens avsnitt 5 "lärandet".

5:1 Arbetsätt

I *Bodums skola* bedrivs montessoriinspirerad undervisning. Enligt denna pedagogik står det enskilda barnet i centrum. Arbetet styrs därför av individuella arbetsplaner och stöds, främst i de lägre åldrarna, av laborativa och konkreta pedagogiska hjälpmedel. De pedagogiska materielen är i regel självrättande. Tanken bakom användandet av denna metod och materiel är att stödja barnets utveckling till en självständig individ.

De individuella arbetsplanerna har alla haft som mål att eleverna ska uppnå minst godkänt i samtliga ämnen. För att identifiera och fånga upp elever i behov av extra stöd har diagnostiska prov i år 2 och nationella prov i år 5 genomförts i ämnena svenska, engelska och matematik. Resultatet utföll så att fem av sju elever inte var godkända i ett eller flera av ämnena svenska, engelska och matematik. Åtgärdsprogram har därför upprättats för de aktuella eleverna i syfte att de minst ska nå betyget godkänd längre fram. Bland dessa barn finns ett med diagnostiserad dyslexi och neurologiskt funktionshinder, ett prematurbarn samt flera barn med stora läs- och skrivsvårigheter. Tre av barnen har gått ett extra år i *Bodums skola*. Utredningar med syftet att ytterligare kunna hjälpa dessa elever pågår.

Läsutvecklingsschema (LUS) har genomförts för samtliga barn vid skolan och föräldrarna till barnen i år 1-3 har informerats om detta schema. Pedagogerna har dessutom vid utvecklingssamtalen betonat läsutvecklingens betydelse ur olika aspekter.

Under läsåret har organisationen av ämnet *Elevens val* förändrats. Tidigare var detta förlagt till en timme i veckan vilket upplevdes som "plottrigt". Nu har *Bodums skola* i stället provat en ny modell med intensivläsning av ämnet en dag i veckan under fem veckor på hösten och en dag i veckan under fem veckor på våren. Årets tema har varit uteverksamhet och eleverna har inom detta tema fått göra sina egna val av aktiviteter. Eleverna har tillbringat alla dagar utomhus där även maten har lagats. Detta sätt att arbeta har ytterligare stärkt gemenskapen. Inslaget av åldersblandat arbete har blivit större vilket har upplevts som positivt av eleverna.

Bodums skola har under många år arbetat med portfoliomethoden i skrivutveckling med hjälp av en läxbok som följer eleven från förskoleklass till år 6. Denna läxbok kan utgöra en grund för vidare utveckling av portfoliomethoden.

Förskolan

Det montessoriinspirerade arbetssättet används även i *förskolan*. Redan från ett års ålder får barnen träna sig i självständigt arbete. Förutom att delta i de viktiga vardagssysslorna får barnen bl. a. vistas ute i naturen, utöva rörelse, ha språkträning, sjunga och inte minst leka. Successivt förändras arbetets innehåll så att det svarar mot innehåll och upplägg i skolan. Även i *förskolan* har dokumentationen av lärandet inletts i form av en bok som kan ses som en del i en portfolio.

Med utgångspunkt i *språkets* betydelse byggs lärandet vid *Backe Centralskola* upp kring språkutveckling. Här betonas språkets betydelse i vid mening och vikten av språkträning genom skriv- och läsutveckling² samt träning i muntlig framställning.

---

² Skolan arbetar ett läsutvecklingsschema (LUS) som bl a används som underlag vid föräldrakontakter

Vid skrivträningen används bl a en skrivbok som följer eleverna från förskolan till år 6. På så sätt synliggörs elevernas skrivutveckling och boken fungerar som en portfolio. I språkträningen ingår också ett kontinuerligt arbete med att utveckla ordförrådet. Arbetet med språkutvecklingen följer "Kulturmodellens"³ idéer som betonar läsningen av skönlitteratur som en väg till läs- och skrivutveckling. Backe centralskola arbetar också med förmågan att lyssna som en väsentlig del i en fungerande kommunikation. Ett komplement till det enskilda arbetet med språkutvecklingen har därför varit träning i att klara en "föreläsningssituation". Ett viktigt moment i lärandet har vid centralskolan också varit träning i att arbeta i grupp med att föra samtal och reflektera över det egna lärandet.

Eleverna i år 6 och samtliga lärare har ingått i ett rikstäckande skolutvecklingsprogram under namnet "Rådet för skolans utveckling", där fyra elever och fyra lärare har deltagit i seminarier för uttagna skolor i Norrland. Projektet har pågått i tre år och är nu avslutat. År 6 har vidare under året avslutat ett treårigt EU-projekt med namnet "Gränslösa kontakter" som mynnat ut i ett gott samarbete mellan norska och svenska elever och vuxna.

Förskolan

Vid *förskolan* har lärandet till stora delar bestått av vardagssysslor, lek och planerade aktiviteter. Arbetet med att höja *den språkliga medvetenheten* har tränats i enlighet med Bornholmsmodellen⁴. Även barnen i förskolan har en bok som dokumenterar deras lärande och som fungerar som en slags portfolio.

Fjällsjöskolans lärarlag har, enligt redovisningen, ambitionen att eleverna ska uppleva att arbetet präglas av kontinuitet och helhetssyn. Som stöd för eleverna i denna ambition sker dokumentation av lärandet i en loggbok vid de veckovis återkommande mentorsträffarna. Tanken är att eleverna med hjälp av denna loggbok ska göras medvetna om sitt lärande. Den används också som samtalsunderlag vid utvecklingssamtalen och har för vissa elever även använts som underlag (kontaktbok) vid kontakt med hemmet.

Ett medvetet arbete med *språkutveckling* är en starkt sammanhållande länk i lärarkollegiet och i samtliga ämnen vid Fjällsjöskolan. Utifrån en gemensam övertygelse att en god hälsa främjar ett framgångsrikt lärande har tid avsatts för extra friskvård i form av promenader.

5:2 Personal/kompetensutveckling

Personalen inom Backe ro får fortlöpande fortbildning i IKT (Informations- och Kommunikationsteknik) till stöd för lärandet. Lärarlagen inom rektorsområdet har också fått handledning av psykolog både individuellt och i grupp för att bättre kunna möta den frustration som växer fram i området på grund av de stora förändringar av sam-

---

³ Settergren, Per: Kulturmodellen, En väg för svenskämnet. Stockholm: Utbildningsförlaget, 1985. Ett projekt kring modellen har tidigare genomförts i Strömsunds kommun från F-Gy under namnet *Svenska på längden*.

⁴ Bornholmsmodellen är ett systematiskt upplagt och vetenskapligt utprovat program för att stimulera och utveckla barns språkliga medvetenhet före läsinläringen.

hällsstrukturen som för närvarande sker i kommunen. I områdets redovisning uttrycks tillfredsställelse över kommunens friskvårdssatsning samtidigt som man efterlyser ett mer långsiktigt arbete för att minska risken för stress och utbrändhet.

6: Medverkan och inflytande

Elevinflytande

Bodums skola tillämpar ett montessorinspirerat arbetssätt som bygger på övertygelsen om alla barns förmåga till lärande utifrån sina individuella förutsättningar. Detta ger, enligt skolans redovisning, elevens önskemål stort utrymme. Samtidigt är den pedagogiska miljön så utformad att eleven ska kunna arbeta självständigt och relativt fritt. Skolans motto är frihet under ansvar, vilket betyder att de barn som inte fullt ut klarar att ta ansvar för sitt lärande får en begränsad frihet för att tiden i skolan inte ska "gå till spillo". Elevmedverkan förekommer i övrigt genom "Elevens val", elevens dagbok, egen planering och utvärdering (allt efter mognadsnivå), deltagande i matråd, samtal i ring, egna ansvarsområden samt möjlighet till alternativ idrott.

Vid **Backe centralskola** har elevmedverkan, enligt redovisningen, kommit till uttryck i form av elevens val, egen planering efter mognadsnivå, klassråd, matråd, miljöråd och egna ansvarsområden. Skolan skriver i sin redovisning att den eftersträvar en levande demokrati som ett naturligt förhållningssätt mellan alla i skolan.

Vid **Fjällsjöskolan** har elevmedverkan tydligast framgått genom de demokratiskt valda råden (elevråd, spelråd, matråd och elevskyddsråd). Eleverna har vid planeringen av undervisningen tillsammans med lärarna planerat sitt lärostoff. De har, enligt redovisningen, även stort inflytande över den fysiska och psykiska miljön och skolan betraktar arbetet med denna som en förutsättning för hela värdegrundsarbetet.

6:1 Föräldrainflytande

Vid **Bodums** skola informeras föräldrarna fortlöpande om vad som sker i skolan genom utvecklingssamtal, skoldagböcker och föräldramöten. Föräldrarna tar, enligt redovisningen, också stort initiativ och ansvar för genomförande av många extra aktiviteter såsom årlig skoterutflykt och utformning av skolgårdsmiljön. En föräldra-representant från varje klass bildar en föräldragrupp som sammankallas vid behov.

Vid **Backe centralskola** uppmuntras föräldrarnas medverkan genom utvecklingssamtalen och olika aktiviteter, som teater, utflykter m m, verksamheter som föräldrarna enligt redovisningen också "styr".

Vid **Fjällsjöskolan** får föräldrarna fortlöpande information om verksamheten genom utvecklingssamtal (som eleven själv leder), informationsblad veckovis, föräldramöten och via skolans hemsida.

6:2 Demokrati

Se "Elevinflytande" här ovan! Backe rektorsområde har genomfört en enkät gällande trygghet, mobbning, hälsa, trivsel, arbetsmiljö, arbetssätt, klassråd, samarbete, schema, elevvård, skolhälsovård, utvärdering, samtal med vuxna etc. Enkätsvaren ger sammantaget en mycket positiv bild av elevernas påverkansmöjligheter, skolmiljön, tryggheten, demokratin och övriga förutsättningar för lärande och positiv utveckling.

6:3 Jämställdhet

Rektorsområdet arbetar förebyggande när det gäller jämställdheten genom t ex "tjej- och killsnack" från år 4 och uppåt. I år 4-6 har jämställdhetsarbete genomförts med hjälp av kommunens projektteam (Håkan Sannemo och Ingrid Jonsson) samt skol-sköterskan i Backe – Hotingområdet.

7: Barn- och elevomsorg

7:1 och 7:2 Förskola/Grundskola

Vid **Bodums skola** arbetar man aktivt mot alla tendenser till mobbning, bl a genom samtalsgrupper och dramaövningar och enligt skolans redovisning upptäcks problem snabbt och vanligtvis är det nära till lösning. Skolan har också nyttjat kommunens mobbningsexpert, Britt Eriksson, i förebyggande syfte. Hon har även genomfört föräldrautbildning och fungerat som rådgivare vid problemsituationer.

Det finns hög kompetens i personalgruppen när det gäller arbetet med barn i behov av särskilda stödåtgärder. I stort sett all personal är enligt områdets redovisning behörig och många är vidareutbildade inom special- och montessoripedagogik. Strömsunds kommuns avsaknad av skolpsykolog har området löst genom att köpa tjänster utifrån av en professionell psykolog

Vid **Backe centralskola** arbetar personalen, förutom enligt områdets policy, även med det arbetssätt som Lions Quest⁵ har tagit fram. Skolan har också använt samtalsgrupper för att stärka eleverna. För barn med specifika inlärningsproblem har skolan genom åtgärdsprogram skapat ett nära samarbete kring barnen med föräldrarna. Skolan har även etablerat ett nära samarbete med barnhabiliteringen i Östersund. Resursfördelningen har även använts som ett verktyg för att styra insatser dit där behoven är störst.

Vid **Fjällsjöskolan** noterar arbetslaget att gruppen av elever som är i behov av särskilt stöd ökar. Engagemanget för att möta detta behov finns hos arbetslaget enligt redovisningen medan tiden för varje elev upplevs som mycket begränsad. Arbetslaget inser att förbättringar måste göras inom detta område. Ett mått på de insatser som ändå görs är betygsresultatet som visar att alla elever i år 9 var godkända i kärnämnen i slutbetygen från grundskolan.

7:3 Skola och arbetsliv

Fjällsjöskolan har en mycket medveten plan för studie- och yrkesorientering och eleverna får under år 8 och 9 möjlighet till två praoveckor. Samarbetet med gymnasieskolan beskrivs som gott och ett antal besök och informationsträffar har genomförts under redovisningsperioden. Ett allmänt omdöme uppges vara att eleverna känner sig väl förberedda inför gymnasievalet.

---

⁵ Lions Quest är en form av utbildning som hjälper eleverna att bygga upp sin självkänsla

Bredgårds rektorsområde

Områdesbeskrivning

Inom Bredgårdsområdet var verksamheten under läsåret 2003-2004 förlagd till kommunens centralort *Strömsund*, till *Gubbhögen* vid Flåsjön samt *Hillsand* vid Ströms Vattudal. I Gubbhögen finns förskola, förskoleklass, skola år 1-6 och fritidsverksamhet. Hillsand har förskoleklass integrerad i en skola med elever år 1-6. Verksamheten i Hillsand lades ned höstterminen 2004.

I centralorten Strömsund finns *Bredgård förskoleklass* integrerad i skolan år 1-6, *Bredgårds förskola och fritidshem* med verksamhet i två avdelningar för förskolebarn i åldern 1-5 år samt två avdelningar med fritidsverksamhet före och efter skoltid. Bredgårdsområdet bedriver även verksamheten *Skattkistan* med 1,5 avdelningar med förskolebarn i åldern 1-5 år, *Blomslingan* med 2 avdelningar med förskolebarn i åldern 1-5 år samt *Bikupan* med en avdelning med fritidshemsverksamhet.

Det framgår av Bredgårdsområdets redovisning att typen och graden av integrering samt spännvidden i ålder vid integrering varierar mellan skolorna.

Totalt omfattar verksamheten 331 barn.

Arbetet i Bredgårds ro med att nå målen i Skolplanens avsnitt 5 "lärandet"

5:1 Arbetsätt

Förskolan har bedrivit ett målmedvetet arbete med sång, sagor och ramsor för att väcka barnens intresse för *språket*. Vid mätningar i Bredgårds förskola visade det sig att personalen i genomsnitt läste för barnen 2,25 gånger per dag.

Eleverna i förskoleklass och år 1 och 2 har valt att arbeta med språket genom att läsa sagor och sedan dramatisera dessa. De dramatiserade versionerna har sedan visats för andra elever och för föräldrar.

Eleverna i förskoleklass och år 1 och 2 har valt att arbeta med språket i form av sagor som sedan i dramatiserad form visats för andra elever och för föräldrar.

År 3-4 har på temat *Familjen* arbetat med språkutveckling och utveckling av det kreativa skrivandet. Arbetsättet har varierat. Bland annat har man använts sig av storyline, föreställningar och utställningar.

År 5-6 har arbetat med för att göra matematiken mer förståelig. Metoden för att nå detta mål har varit ett ökat arbete med *praktisk matematik*.

Rektor vid Bredgårdsområdet har försökt bilda sig en uppfattning om utvecklingen av lärandet via diagnostiska och nationella prov vid "provstationerna" år 2 och år 5.

Syftet har varit att se om verksamheten har lett till förbättringar av kvaliteten. Hon har därvid jämfört antalet godkända i en årsgrupp åren 2001-2004 och i sin redovisning visat på följande utveckling för den aktuella gruppen. År 2001 gick den aktuella gruppen år 2 med följande provresultat:

Svenska: 86% godkända, Matematik: 72% godkända. År 2004 gick den aktuella gruppen år 5 med följande provresultat: Svenska: 100% godkända: Matematik: 94% godkända.

5:2 Personal/kompetensutveckling

Under läsåret 2003/2004 har Bredgårdsområdet genomfört ett utvecklingsarbete under rubriken "Kan Pomperipossas långa näsa få barn att skriva, räkna och läsa?" Detta har, enligt redovisningen, påverkat arbetslagens arbetssätt och målbeskrivningar.

All personal från förskola till år 6 har under redovisningsperioden träffats åtta gånger för samtal dels med utgångspunkt i barns lärande och dels i frågor kring barn med speciella behov. Vid några tillfällen har specialpedagog och speciallärare medverkat vid dessa samtal. Bredgårdsområdet har också anordnat föreläsningar som handlat om lekens betydelse, läs- och skrivutveckling samt matematik. Svårigheten i detta utvecklingsarbete är av praktisk natur. Det är svårt att lösgöra samtliga inom förskolan för kompetensutveckling på dagtid. Av områdets redovisning framgår att personalen är nöjd med denna fortbildning och det faktum att det skapas gemensamma mötesplatser för alla som arbetar med barn från 1 till 12 år.

6: Medverkan och inflytande

6:1 Föräldrainflytande

Under rubriken "Föräldrainflytande" i Bredgårdsområdets kvalitetsredovisning framgår att 75 procent av barnen och eleverna i förskolan, förskoleklass och skolan har en påbörjad digital portfolio "som ett led i inflytande och delaktighet". Bredgårdsskolan har ett föräldraråd som träffas 3 till 4 gånger per termin. Förskolan Blomslingan har bildat ett föräldraråd för att öka föräldramedverkan och inflytandet.

Gluggens förskola har genomfört en föräldraenkät i samband med utvecklingssamtalet. Enkäten innehöll fyra frågor och föräldern skulle ange sin uppfattning på en skala 1 - 7 där 1 stod för den mest positiva uppfattningen och 7 för den mest negativa. Svaren lämnades in anonymt och resultatet blev följande:

1. Hur upplever du att du och ditt barn blir emottagna när ni kommer på morgonen?

Välkommande			Nonchalerade			
1	2	3	4	5	6	7
8 st	1 st	1 st				

2. Tycker du att vuxna har tid med dig och ditt barn vid hämtning och lämning?

Mycket tid			Ingen tid			
1	2	3	4	5	6	7
6 st	2 st	1 st	1 st			

Kommentarer: För det mesta. Även fast det är mycket just när man kommer så är det alltid någon som tar sig tid.

3. Hur upplever du stämningen på förskolan?

Familjär			Kaos			
1	2	3	4	5	6	7
8 st	2 st					

4. Tycker du att du som förälder kan använda förskolans tjänster utifrån dina behov?

Mina behov är tillfredsställda			Mina behov är inte tillfredsställda			
1	2	3	4	5	6	7
8 st	2 st					

6:2 Demokrati

Varje klass har klassråd var fjortonde dag och elevrådet träffas var femte vecka. En stående punkt på elevrådets dagordning har varit *en bättre skolgård*. Bredgårdsområdet bestämde sig därför för att avsätta läromedelspengar till skolgården. Syftet var att skapa en skolgård som "inspirerar till lek, rörelse och samarbete".

(I sin redovisning framför området en synpunkt på elevdemokrati. Även om detta inte kan ses som en redovisning av vidtagna åtgärder, får uttalandet komma med som uttryck för områdets policy.) *"Elevdemokrati är den svåraste biten att arbeta med. Det blir lätt att barnen "önskar" olika saker som kostar pengar och får till svar att det inte finns pengar. Elevdemokrati handlar om inflytande över sin arbetsdag och arbetssituation. Det handlar om att lyssna som vuxen och skapa en atmosfär som är tillåtande."*

6:3 Jämställdhet

Bredgårdsområdet har delade flick- och pojkgrupper i idrott men också ibland vid andra tillfällen – t ex vid kompisamtal. Skolan har också genomfört ett fördjupat arbete med att stärka flickors självförtroende i år 5-6. Det resulterade i ett antal animerade filmer varav en blev uttagen bland de 10 bästa i Sverige. Flickorna fick därmed också åka till Stockholm för att hämta sin utmärkelse.

Bredgårdsområdet har låtit utbilda en pedagog i värdegrunds- och genusfrågor som Därmed utgör en resurs för kommunens förskolor, fritidshem och skolor.

7: Barn-/elevomsorg

Bredgårdsområdet har, enligt sin redovisning, under tre år arbetat målmedvetet med "livsfärdighetsträning" och emotionell intelligens från förskola till år 6. Arbetet bygger på regelbundna samtal i grupp eller enskilt. Området har eftersträvat små grupper i förskolan och skolan. Samtidigt har man höjt lärartätheten och infört kamratstödjare. Dessa träffar regelbundet trygghetsgruppen, som består av idrottsläraren, en fritidspedagog, kurator och 1-7 lärare.

7:1 Förskola/Grundskola

Detta avsnitt i Barn- och utbildningsplanen handlar om barnens trivsel och trygghet. Bredgårdsskolan har frågat samtliga elever via enkät under hösten och våren om hur de känner sig när de går till skolan och om någon vuxen på skolan pratar med dem varje dag. 71 elever är tillfrågade. Höstterminen 2003 svarade 57 elever att de kände sig trötta när de gick till skolan, 27 kände sig glada och 14 lugna. Sedan fördelade sig endast ett fåtal röster över resterande alternativ. Vårterminen 2004 fördelade sig svaren på samma sätt som under hösten. 91 procent av de tillfrågade svarade att någon vuxen talade med dem under hösten 2003 och 99 procent gav samma svar våren 2004.

Frostvikens rektorsområde

Områdesbeskrivning

Frostvikens ro ligger i den del av Strömsunds kommun som gränsar till Norge och omfattar verksamheterna vid Frostviksskolan i Gäddede, Jormvattnets skola i Jormvattnet samt förskolor, fritidshem och förskoleklasser i Gäddede (Dunderklumpen) och Jormvattnet (Jätten Jorm). Antalet elever i rektorsområdet är 111 + Fsk-klass 4

I *Frostviksskolan* bedrivs verksamhet i förskola och grundskola år 1-9. Verksamheten i år 6-9 har under långa perioder samordnats när så har varit möjligt. Elevantalet har då varit maximalt 35. Sammanslagningen har frigjort resurser till elever i behov av extra stöd. Under budgetåret 2003 hade rektorsområdet inga ekonomiska resurser för särskolebarn.

Det sviktande elevunderlaget i de olika klasserna har minskat möjligheterna att placera lärarna på ett funktionellt sätt och så att deras tjänster fyllts. Huvuddelen av lärarkåren har därför arbetat i flera klasser vilket, enligt områdets redovisning, har medfört hög arbetsbelastning och ökad sjukskrivning.

Jormskolan har verksamhet som omfattar förskoleklass som i huvudsak är integrerad med år 1-3 samt en avdelning som omfattar år 4-6. I båda avdelningarna arbetar en lärare. Vid Jormskolan finns också en förskola.

Arbetet i Frostvikens ro med att nå målen i Skolplanens avsnitt 5 "lärandet"

5:1 Arbetssätt

Frostvikens ro beskriver i sin redovisning en lärandesituation som utgår från en "grundnivå" och ett "grundmål". Dessa är satta så att de ger elever med skilda förutsättningar möjlighet att via olika "resvägar" nå uppsatta mål. Kunskapssökandet är också individinriktat och kan därför växla mellan ett friare och ett mer strukturerat arbetssätt - något som ger utrymme för alla att utvecklas.

I området anordnas tre temadagar "med NO-anknytning" där elever från förskola till år 9 samarbetar. Dessa temadagar beskrivs som ett fritt forum där eleverna ges möjlighet att visa kvaliteter som inte blir synliga i den reguljära undervisningen - som t ex fallenhet för ledarskap och empati. Temadagarna beskrivs i redovisningen också som ett gränsöverskridande arbete som ger en social gemenskap för hela skolan och en möjlighet för personalen att se eleverna i en annorlunda miljö.

I klasserna 7 och 9 har under redovisningsperioden ett projekt med benämningen STEPS genomförts. STEPS är ett samarbetsprojekt mellan olika kulturinstitutioner i länet och en skola i varje kommun. Projektets syfte är att intressera och engagera ungdomar i närsamhällets utveckling. Eleverna har i grupper studerat sin närmiljö och arbetet har resulterat i sex filmer. Förutom den kunskap som arbetet gett har det, enligt redovisningen, också stimulerat elevernas kreativitet och samarbetsförmåga.

I Frostvikenområdet görs tidiga insatser för att eleverna ska nå betyget godkänt. Eleverna i de högre årskurserna sätter upp sina egna betygsmål i början av höstterminen och kring dessa mål förs resonemang vid utvecklingssamtalen.

Vid lärandet i Frostvikens ro strävar man enligt redovisningen efter att ge arbetsuppgifter på olika nivåer samtidigt som man ger elever som strävar efter höga betyg möjlighet att nå dessa. Detta beskrivs på följande sätt: "*Ett ihärdigt arbete med utgångspunkt i individen, och där helheten belönas, ger resultat.*"

Jormvattnets skola har vidareutvecklat arbetssättet i temat *forskning*, där mycket av det egna arbetet varierats utifrån varje individs förmåga. Personalen har fått forskarutbildning och samarbetet med *Närmiljöprojektet* har utvecklats.

5:2 Personal/kompetensutveckling

Inom den ekonomiska ram som fastställts för kompetensutveckling ges lärarpersonal i omgångar möjlighet att delta i fortbildning i länet och i vissa fall även utanför länsgränsen. Dessutom genomförs personalutveckling vid gemensamma samlingar i skolan. Dessa är spridda över läsåret. De veckovis återkommande arbetsplatsträffar, som har genomförts under tidigare läsår, kommer att återupptas under läsåret 2004/2005.

Egna fortbildningsinitiativ uppmuntras. Lärare erbjuds därför fri facklitteratur av skolan för egen utveckling och förkovran i respektive ämnen. Denna litteratur tillfaller sedan skolan.

Vid Jormvattnets skola har personallagssamarbetet inom skola och barnomsorg i den egna skolan intensifierats.

6: Medverkan och inflytande

År 1-3

Redan vid skolstarten är utgångspunkten, enligt redovisningen, att arbetet ska präglas av ett elevaktivt och kreativt arbetssätt. Arbetet individanpassas genom material i olika svårighetsgrader. I det fria skrivandet väljer eleverna själva vad de vill skriva om och hur det ska presenteras. Eleverna tar själva ansvar för att dagens arbete blir utfört efter den egna planering de gjort tillsammans med läraren. Läsinläringen grundar sig på LUS och övrig språkinläring sker genom språklekar och skrivdans. Eleverna har gjort en utvärdering av läsåret gällande den egna arbetsinsatsen, lärarnas arbete och vad som i övrigt var bra eller mindre bra.

År 4-9

Inom delar av SO-ämnet arbetar eleverna med ett sökande och elevaktivt arbetssätt, där de utifrån egna intressen och frågeställningar söker fakta. De väljer själva hur arbetet ska presenteras (skriftlig rapport, PowerPoint-presentation, dramatisering...) Även i engelska och svenska används dessa arbetssätt. Här har en loggbok införts där eleverna, enligt redovisningen, visar att de så småningom kan ta allt större ansvar för sitt arbete. I ämnet svenska stimuleras det fria skrivandet och år 6-9 genomförs läsveckor för att främja elevernas läsintresse.

Inom idrottsämnet har eleverna möjlighet att välja om de vill tillhöra en grupp med mer bollsport eller en med mer traditionell verksamhet. I båda grupperna deltar eleverna i planeringen. De ges också tillfälle att genomföra egna lektioner. Eleverna är även delaktiga i planeringen av friluftsdagar, fjällturer m m.

I ämnet slöjd genomförs vissa obligatoriska moment, men i övrigt väljer eleverna själva vad de vill göra. Även i hemkunskap ges eleverna stora möjligheter till egna val och eget ansvarstagande.

Vad gäller matematik kan eleverna i samråd med föräldrarna välja den nivå de vill arbeta på. Det sker i enlighet med skolans ambition att i allt individanpassa arbetet utifrån elevernas förmåga och intresse. Betygskriterierna presenteras för år 8 och 9 vid terminsstarten. Syftet är, enligt redovisningen, att ge eleverna möjlighet att välja nivå inför sitt arbete.

Vid läsårets slut genomförs "Öppet hus" där föräldrarna inbjuds att se elevernas arbetsresultat. Detta stimulerar, enligt redovisningen, till en ökad kvalitet på elevarbetena.

Vid Jormvattnets skola har föräldramedverkan också tagit sig uttryck genom att föräldrar skött regi, träning, kulissarbeten och servering vid lucia och avslutningar. Här har det nästan varit 100 procents uppslutning vid föräldramöten, öppet hus m fl aktiviteter.

6:1 Föräldrainflytande

Utvecklingssamtal sker minst en gång per termin med varje elev och målsman. Här görs en individuell utvecklingsplan för elevens fortsatta arbete. Vid ytterligare behov tas kontakt med hemmet. I de lägre årskurserna finns kontaktbok. Information mellan skola och hem sker i övrigt via informationsblad och skolans hemsida. Vid läsårsstarten inbjuds föräldrarna till ett möte där samtliga lärare presenterar sina ämnen och där trivselregler och annat diskuteras. Skolan har, enligt redovisningen, ett stort föräldradeltagande vid friluft- och temadagar. Föräldrarådet vid skolan är ytterligare ett forum för utbyte av tankar och åsikter mellan hem och skola.

6:2 Demokrati

Skolan har två elevråd med representanter från F-5 och 6-9. Elevrådet stöds av en vuxen. Klassråd genomförs på schemalagd tid, 20 minuter per vecka. Klassföreståndaren har ansvaret. Skolan har två elevskyddsombud som deltar vid skyddsronder. I övrigt hänvisar skolan till avsnittet "Medverkan och inflytande".

6:3 Jämställdhet

Skolan har samtalsgrupper i några klasser. Där får eleverna ta ställning till olika etiska frågeställningar. Samlevnad tas upp som tema i skolan och där bearbetas på olika sätt relationsfrågor och samhällets syn på vett och etikett. I de yngre årskurserna genomförs kompisamtal, där eleverna lär sig sätta ord på sina känslor för att genom detta lära sig lösa konflikter. Inom idrotten strävar skolan efter att föra fram flickorna som ledare. Skolan säger sig ha en öppen attityd till IT och "diskuterar med eleverna vad som är lämpligt i stället för att förbjuda". Skolan säger sig vilja ha en dialog med eleverna, få dem att ta reda på vad de egentligen tycker och att stå för sina åsikter.

7: Barn- och elevomsorg

7:1 Förskola/Grundskola

Skolans mål är att alla elever ska känna trivsel och trygghet i verksamheten. Vid skolstarten anordnas lägerskola för att stärka gruppsamhörigheten. Kompissamtal och samtalsgrupper genomförs. Vid skolstarten redovisas även skolans mål för att skapa trygghet och ge information om vad som förväntas – då sker också presentation så att klasserna får tillfälle att möta sina lärare. I skolans ambition att skapa trygghet innefattas också ett öppet lärarrum dit eleverna har tillträde och att vuxna finns ute på rasterna och i matkön, ålders- och ämnesövergripande teman, gemensamma regler, strävan efter ett trevligt språkbruk, handlingsplan, utbildning, uppmärksamhet och snabba insatser för att förebygga mobbning.

Hammerdals rektorsområde

Områdesbeskrivning

Hammerdals centralort ligger vid väg 45 ca 3,5 mil söder om Strömsund. Av rektorsområdets fyra enheter är Grevåkerskolan år 1-6 och Grevåkerskolan år 7-9 förlagda till Hammerdal. Två enheter är placerade i byarna Gåxsjö och Fyrås: Gåxsjö skola år 1-6 och Fyrås skola år 1-6.

Området har en arbetsorganisation som totalt omfattar 70 personer med en områdeschef/ rektor, skolassistent och sex anställda med platschefsfunktioner. Antalet elever från förskoleklass till år 9 har under läsåret varit 350 och i förskola och barnomsorg har antalet barn varit 80.

Hammerdals ro har ambitionen att skapa en "må-bra-anda" i förskola/skola - en anda som alla (personal, elever och föräldrar) är delaktiga i och värnar om. Målsättningen är att mobbning och kränkande behandling ska förebyggas och att en lärandemiljö skapas i skolan där alla känner sig trygga, trivs och mår bra.

Arbetet beskrivs i områdets redovisning som "långsiktigt och tålmodskrävande" och förutsätter "stort engagemang från föräldrar, barn och personal". Projektet har pågått i fyra år. Läsåret 2001/2002 infördes ett nytt ämne i området som bär namnet "Livsviktigt". Under detta tema träffas barnen i förskolan en gång i veckan och eleverna från förskoleklass till år 9 tar upp temat under två lektioner varje vecka.

Arbetet i Hammerdals ro med att nå målen i Skolplanens avsnitt 5 "lärandet".

5:1 Arbetsätt

Hammerdals ro redovisar under rubriken *Lärandet* de lokala målen på områdes- respektive arbetslagsnivå. Det som enligt redovisningen präglar arbetet är bl a uppmuntran för att stärka självkänslan, helhetssyn på lärandet, tid för reflektion, möjlighet för varje elev att lära utifrån sina egna förutsättningar och att själv få använda det arbetsätt som passar bäst. Eleverna sparar de egna arbeten, som de själva är nöjda med, i en mapp. Denna följer sedan med vid stadiövergångarna och visar elevens utveckling över tid.

Vid behov stötts lärandet med åtgärdsprogram och individuella studieplaner. För att ge eleverna "dubbel stöttning" vid lärandet upprätthålls en nära kontakt med hemmen.

5:2 Personal/kompetensutveckling

Hammerdalsområdets plan för personalens kompetensutveckling beskrivs som "övergripande utifrån områdets och enheternas behov". Planeringen och fördelningen av tilldelad resurs görs i samråd mellan rektor och personal.

En kompetensutvecklingsgrupp bestående av rektor, platschefer och fackliga ombud har bildats inom området. Gruppen träffas två till fyra gånger per läsår och har som målsättning att "genom delaktighet kunna erbjuda en bredd-, djup- och spetskompetensutveckling som gagnar områdets, arbetslagets och individens önskemål". Rektor, arbetsställen/arbetslag och enskild individ förfogar över ett antal egna kompetensutvecklingsdagar. Inför varje läsår prioriterar rektor, arbetsställen/arbetslag och enskild individ behovet av kompetensutveckling för att uppnå ökad måluppfyllelse för verksamheten.

Under läsåret har utvecklingen av ämnesområdena *lärande, värdegrund och inflytande* prioriterats.

Med utgångspunkt i den kommunala skolplanens målskrivningar genomfördes i området en undersökning rörande personalens trivsel på arbetsplatsen.

Frågan som ställdes lød: "Trivs du i Grevåkerskolan? Enkätsvaren skulle markeras på en sexgradig skala från 1. *Trivs inte alls* till 6. *Trivs i hög grad*. 97% av de svarande satte sina markeringar i intervallet 4 – 6, 51% markerade siffran 6 och inget svar återfanns längst ner på skalan – dvs under 3.

6: Medverkan och inflytande

Hammerdalsområdet redovisar 20 lokala mål på arbetslagsnivå för arbetet med att utveckla elevinflytandet. Arbetslagens enkätundersökningar visar också att elevinflytandet har förbättrats men att det ännu återstår en hel del arbete innan alla mål är uppfyllda.

Arbetslagens egen bedömning av måluppfyllelsen beträffande elevernas inflytande baseras på enkäter och intervjuer:

Arbetslag	bedömning (skala 1-6)
År 1-3	4
År 4-6	4
År 7	4
År 8	4
År 9	5
År 1-6 Gåxsjö/Fyrås	5

Resultatet är, enligt områdeschefen, ett litet steg i rätt riktning i förhållande till förra årets resultat. Han menar dock att elevernas svar från enkätundersökningen 2001 i hög grad gäller fortfarande. Den visade att eleverna var minst nöjda med sitt inflytande på VAD de ska arbeta med i skolan. Mer nöjda var eleverna över sitt inflytande på HUR man ska arbeta och mest nöjda över att få vara med och bestämma om andra saker i skolan.

6:1 Föräldrainflytande

Hammerdalsområdet har satt ett antal lokala mål för föräldrainflytandet i skolan.

För föräldrar till barn i skolans år 1-3 handlar det om information till föräldrarna vid skolstart om skolans traditioner, rutiner och "Grevåkersandan", utvecklingssamtal en gång per termin, telefonkontakt vid behov, nyhetsbrev om aktuella händelser, gemensamt föräldramöte vid läsårsstart, att tydliggöra målen, skolans uppdrag, för elev och föräldrar, information om vad som händer och sker, att diskutera värdegrundsfrågor, etik och moral, elevens egen planeringsbok där föräldrarna kan ge synpunkter...

För föräldrarna till elever i år 7-9 betonas vikten av ett bra samarbete hem-skola, regelbunden kontakt, utvecklingssamtal, inbjudan att besöka skolan och lektioner, information om skolans styrdokument och genomförda trivsel/mobbningenkäter, synpunkter på utvecklingssamtalen...

Arbetslagens egna bedömningar av måluppfyllelsen beträffande föräldrarnas medverkan och inflytande baseras på enkäter och intervjuer: (1=ej acceptabelt, 2=otillfredsställande, 3=inte helt tillfredsställande, 4=bra, 5=mycket bra, 6=utmärkt)

Snittresultatet blev 4,2. Intervjuer och enkäter visar att föräldrarna är mer nöjda med samarbetet mellan hem och skola än tidigare.

6:2 Demokrati

Även när det gäller elevernas engagemang i klassråd, elevråd och mentorgrupp har Hammerdalsområdets arbetslag gjort enkätundersökningar. På en bedömning på en skala 1-6 beträffande måluppfyllelsen inom detta område baserad på enkäter och intervjuer blev snittresultatet 4,3.

Elevrådet har också, enligt redovisningen, fungerat bra och en majoritet av eleverna anser att de har ett bra inflytande på verksamheten.

7: Barn-/elevomsorg

7:1 *Alla ska trivas och känna trygghet i verksamheten*

Hammerdals skolor fortsätter, enligt redovisningen, att skapa delaktighet för en trygg och trivsamt lärande miljö i skolan. 98% av eleverna i år 4-6 och 94% av eleverna i år 7-9 svarar att de trivs i sin skola enligt alternativen *För det mesta* och *Alltid*. Föräldrar, elever och personal är engagerade, positiva och delaktiga i arbetet med att utveckla skolans kännetecken "*må-bra-andan*".

7:2 *Stöd till barn/elever*

Identifiering sker genom BVC och förskole- och skolpersonalens tidiga iakttagelser. Diagnosplan för att upptäcka läs- och skrivsvårigheter finns från förskoleklass till år 9.

Program för åtgärder vid bristande tal, språk och kommunikation samt vid brister gällande social interaktion och /eller övriga svårigheter finns.

Hedenvinds rektorsområde

Områdesbeskrivning

Hedenvind är ett av de tre grundskoleområden som är placerade i kommunens centralort Strömsund.

Läsåret 2003-2004 var antalet elever i Hedenvindskolans "reguljära" skolverksamhet 263.

I skolan inryms dessutom "Hedenhös" - ett resurscentrum för förskolebarn och skolans år 1-6. Det fungerar också som fritidshem - bl a för barn som har vissa lektioner i resurscentrum eller som av utrymmesskäl placerats där.

Myran har förskoleklass och fritidshem för 6-åringar och elever i år 1. Antalet barn i förskoleverksamheten var 31. I fritidshemsverksamheten har under redovisningsåret 46 barn deltagit.

Förskolorna Lindbergsbacken och Västringen har båda två avdelningar med ca 15-18 barn per avdelning.

Sörgård är en allergisanerad förskola med integrerad verksamhet för förskolebarn och fritidsbarn. Under läsåret fanns 8-10 i verksamheten.

I fritidshemmet Gryningen placeras elever som går i skolans år 2-5. I början av läsåret fanns här 32 barn. Antalet sjönk under läsåret ner till 20.

Av Hedenvindsområdets ordinarie personal har samtliga som tjänstgjort under redovisningsåret varit behöriga utom en lärare i idrott. Vikarier i skolan har däremot icke haft full behörighet.

Arbetet i Hedenvinds ro med att nå målen i Skolplanens avsnitt 5 "lärandet".

5:1 Arbetsätt

Hedenvindskolan arbetar med ett faddersystem som innebär att år 1 samarbetar med år 4, år 2 med år 5 och år 3 med år 6. Denna indelning fungerar också som grund för arbetslagens sammansättning. År 3 har även samarbete med en förskoleklass.

Fadderverksamheten ger, enligt områdets redovisning, möjlighet till både planerade och spontana samarbeten.

För att skapa förutsättningar för eleverna att ta ett ökat ansvar för sin inläring bedrivs arbetet enligt olika modeller där samtal och genomgångar blandas med eget arbete. Det senare kan vara egen planering, gruppövningar eller arbete enligt ett arbetsschema som kan innehålla språkträningsövningar eller övningar av grov- och finmotoriken.

Hedenvindskolan försöker förmå eleverna att genomarbeta ett speciellt intresseområde på djupet och sedan ta ansvar för slutresultatet. Arbetsättet anpassas till arbetsområdet. Skolan har tillgång till en "skolskog" som används för studier utifrån olika ämnesområden som t ex matematik, natur, miljö och bild. Möjligheterna att individualisera och konkretisera undervisningen efter elevernas olika förutsättningar underlättas, enligt redovisningen, av att skolan har god tillgång till pedagogisk materiel såsom datorer med pedagogiska program och spel och olika former av laborativt material.

5:2 Personal/kompetensutveckling

Personalens kompetensutveckling har inom Hedenvindsområdet 2003/2004 inriktats mot följande områden:

- Utbildning för att öka kompetensen gällande barn med särskilda behov. Här har personalen deltagit i Barnhabiliteringens kurser om autism (del 1 och 2), kurser i seriesamtal och sociala berättelser samt utbildning i teckenspråk.
- Utbildning inom skolans särskilda profilmråden. Här har samtliga arbetslag under hela läsåret arbetat med projektet "*Läsa, skriva, räkna*".
- Ämnesutveckling över stadiegränserna. Under detta tema deltog områdets personal tillsammans med personal från kommunens alla rektorsområden i stadieövergripande och ämnesfördjupande samtal.

6: Medverkan och inflytande

Område Hedenvind skriver inledningsvis under ovanstående rubrik: För att på bästa sätt ta tillvara den enskilda elevens förmåga till inläring bör arbetssätten/metoderna varieras. Vissa elever kan i relativt tidig ålder på egen hand söka kunskap, medan de flesta behöver "ramar" för att nå de uppsatta målen. För att tillgodose elevernas olika behov och sätt att inhämta kunskap väljer vi läromaterial med varierande svårighetsgrad och utformning så att ge eleverna har valmöjlighet.

6:1 Föräldrainflytande

Utifrån varje elevs utvecklingsplan arbetar Hedenvindsområdet med varje enskild elev och dennes vårdnadshavare. Klasslärare (i vissa fall även specialpedagog) träffar eleven och föräldrarna minst en gång per termin för att gå igenom utvecklingsplanen. Den fortlöpande informationen till föräldrar sker via veckobrev/kontaktböcker, utvecklingssamtal, telefonsamtal, personliga träffar och föräldramöten. En naturlig dialog finns mellan föräldrarna och klassläraren. Det är i den dialogen inflytande i vissa frågor sker, enligt Hedenvindsområdets synsätt.

6:2 Demokrati

Klass- och elevråd hålls regelbundet i samtliga klasser. I elevrådet, som sammanträder ca en gång per månad, finns representanter från år 2-6. Representanten från år 1 är adjungerad. Dessa representanter tar upp frågor som aktualiseras vid klassråden. Elevrådet har praktiskt stöd av studieledaren. Sekreterare och ordförande sitter enligt en turordning.

Elever från år 5 och 6 är skyddsombud. De som blir valda i år 5 är skyddsombud även under år 6. Skyddsombuden får utbildning i skyddsfrågor.

6:3 Jämställdhet

Att klargöra attityder kring allas lika värde, könsroller m m ser Hedenvindsområdet, enligt redovisningen, som en daglig och naturlig del av arbetet i skolan. Skolan ska, enligt områdets redovisning, vara en motvikt till de destruktiva kommersiella krafter som barn och ungdomar dagligen utsätts för.

7: Barn-/elevomsorg Förskola/Grundskola

Hedenvindskolan har dels använt Birgitta Kimbers material och dels Lions Quests för arbetet med värdegrundsfrågor. Detta arbete utgör, enligt Hedenvindsområdets redovisning, grunden i arbetet med att skapa en trygg och trivsamt arbetsmiljö för både barn och vuxna.

Hedenvindsområdets åtgärder för att skapa trivsel och trygghet i förskola/skola

Fadderverksamhet, personalen uppmärksammar barnen genom att hälsa på var och en på morgonen, både barn och vuxna tränas vid samlingarna att lyssna på den som pratar, rastvakter finns vid skolbyggnadens alla flyglar, handlingsplan mot kränkande behandling, resurser efter behov i form av talpedagoger, specialpedagoger etc

Hotings rektorsområde

Områdesbeskrivning

Centralorten i området, Hoting, är belägen vid väg 45, ca 5 mil norr om Strömsund och ligger, i likhet med Backe och Rossön, i ångermanlandsdelen av kommunen. Under redovisningsåret 2003/2004 inrymde rektorsområdet sammanlagt 239 elever från F-klass till år 9 samt 52 barn i förskolan. Totalt finns 47 anställda i verksamheten. Rektorsområdet omfattar fyra enheter: Rödluvans förskola i Hoting med två avdelningar, Kyrktåsjö skola, Norråkers skola och Centralskolan i Hoting. Alla skolor har integrerad fritidsverksamhet. Mellan områdets verksamheter sker ett nära samarbete. Flera arbetslag i förskola-skola arbetar åldersöverskridande.

Arbetet i Hotings ro med att nå målen i Skolplanens avsnitt 5 "lärandet"

5:1 Arbetssätt

Rödluvans förskola har satt upp tre riktlinjer för lärandet:

- Förskolan ska tillvarata vardagsrutinerna i sin lärandeprocess och
- arbeta med språklig och matematisk begreppsbyggnad samt
- arbeta med utveckling av den sociala förmågan att använda ett vardagligt språk, att visa respekt för varandra i gruppen och för andra vi möter samt att visa ett gott uppförande i allmänhet

I arbetet med barnens sociala utveckling är, enligt redovisningen, hela dagen en lärandeprocess där vardagsrutinerna utgör en viktig del. Den språkliga och matematiska begreppsbyggnaden kommer t ex in som en naturlig del i rutiner som av- och påklädning, dukning av bord vid måltidssituationerna etc.

För att få kontinuitet i lärandeutvecklingen förskola – år 3 arbetar förskollärare, fritidspedagog, lärare, speciallärare, talpedagog samt assistent gemensamt i ett arbetslag med en förskoleklass och två 1-3:or. För att förskolebarnen ska känna trygghet i gruppen (en förutsättning för lärandet) får de faddrar ur 1-3:an. Den grundläggande språk- och matematikinlärningen sker i förskoleklassen genom lek, rörelse, laborativt arbete, samtal och reflektion. År 1-3 arbetar enligt ett arbetsschema i svenska och matematik. Arbetsschemat löper under tre år och varje elev arbetar i sin egen takt. Det finns stora möjligheter att sätta en personlig prägel på de enskilda övningarna i arbetsschemat. Utvärdering sker via muntliga och skriftliga diagnoser. Visar diagnoserna och vår allmänna bedömning att det finns behov av extra stöd upprättas åtgärdsprogram.

En förmiddag i veckan sker arbetet utifrån ett gemensamt ämnesövergripande tema. Exempel på genomförda teman är Vattnet, Samekulturen, Rymden, Jordens utveckling och Forntiden. När så är möjligt kombineras dessa teman med studiebesök.

Lärandet i år 7-9 har skett ämnesövergripande inom vissa avsnitt, laborativt inom matematiken, i form av temadagar - t ex inom området sex och samlevnad. Efter att ha arbetat på temat "Uppfinningar och design" utvärderade eleverna själva varandra med hjälp av betygskriterier och kursplaner för ämnena bild och teknik. Arbetslaget

år 7-9 skriver i sin redovisning: *"Vi har vågat mer! Målet under lärandet i år var att utveckla våra arbetsätt. Vi tycker att vi lyckats bra med det. När det gäller målet att alla elever ska nå minst betyget godkänt när de går ut åk 9 har vi inte lyckats helt."*

Kyrktåsjö skola har under redovisningsåret arbetat utifrån följande föresatser:

- *Ett förändrat arbetsätt för att öka lusten hos de tveksamma barnen*
- *Vi ska arbeta i läsprojekt för att öka lusten och förståelsen av det skrivna ordet*
- *Vi kommer att arbeta för att utveckla vårt arbetsätt när det gäller inhämtande och redovisning av faktakunskaper*

Arbetsättet förändrades efter en enkätundersökning bland barnen. Språklig medvetenhet och matematisk begreppsbildning vävdes in i praktiska arbetsuppgifter som utfördes av barnen i samverkan med personal: Hämtning och uppläggning av mat, undanplockning av disk, sortering av tvätt och av- och påklädning. Barnen har, enligt redovisningen, fått uppmärksamhet och taltid från den vuxne samtidigt som de "lärt för livet". Fritidsbarnen har bl a genom bakning utövat praktisk matematik.

En utvärdering av detta arbetsätt har skett genom ett enkätförfarande där personal frågat ett och ett av barnen. En stor majoritet av barnen, 98%, är nöjda med detta arbetsätt och alla föräldrar har vid utvecklingsamtalen uttryckt sig positivt om om barnens nya kunskaper. Föräldrarna har poängterat att de även hemma ser en positiv trend när det gäller barnens utveckling.

Kyrktåsjö skola redovisar också en satsning på att öka lusten och förståelsen för det skrivna ordet. Eleverna år 1-3 har under redovisningsperioden haft läsläxa varje vecka ur individuellt valda skönlitterära böcker. År 2-3 har arbetat med "Pojken och tigern", en modern tappning av Nils Holgersson och år 4-6 har arbetat med läsförståelse varje vecka med efterföljande gemensamma diskussioner. Dessutom har elever i år 1-6 deltagit i ett läsprojekt, där barnen har fört läsjournal och gjort korta recensioner av de skönlitterära böcker de läst. Under terminen har barnen läst och recenserat 120 böcker och nådde därmed det uppsatta målet.

Vid Kyrktåsjö skola har man också, enligt redovisningen, kopplat lärandet till excursioner, föreläsning och mineraljakt i samband med besök av SGU, egen forskning m m. Vidare har skolbarnen i sitt projektarbete med Swindon och Bilbao gjort intervjuer med bybor och arbeten om hur verkligheten ser ut i närsamhället. De tre skolorna har även, på var sitt håll, tillverkat vandringsutställningar som beskriver familjen, huset och närsamhället. Barnens arbeten i respektive länder har presenterats i tidningen Euroquest.

En utvärdering visar att barnen under redovisningsåret har ökat sin läslust och förmåga att förstå det skrivna ordet. 98 procent av barnen i år 1-3 tycker att det är roligt att läsa och 80 procent av barnen i år 4-6 tycker om att arbeta med läsprojekt

I **Norråkers skola** har man utifrån målet *"Nytt gemensamt tema i svenska"* arbetat med sagor enligt läromedlen *"En säck full med sagor"* och *"Sagoskolan"*. Arbetet med sagorna skedde i perioder om två veckor och med användandet av arbetsätt som drama, bild och berättande. I detta arbete ingick även svensk grammatik. Förskolan arbetade samtidigt med de klassiska sagorna.

En utvärdering visar att både elever och lärare upplevde detta arbete stimulerande och lustfyllt.

Ett annat mål för redovisningsperioden har varit *"Fortsatt arbete med den samiska kulturen"*. Under hösten förlade mellanstadiet en 2-dagars lägerskola till Ankarede. Gruppen bodde i kåta, kastade lasso, gick tipspromenad, besökte kyrkan under guidning och tillagade maten över öppen eld. I programmet ingick även en vandring med guide längs Bjurälven. Sakka Neijne och Ann-Christine Åhrén bidrog under lägerskolan med sina kunskaper om den samiska kulturen. Under året har alla läst samiska sagor och sägner samt studerat häftet *"Samer"*, utgivet av Nordiska rådet. Skolan bedömer att temaarbetet om den samiska kulturen fungerat mycket bra. Norråkers skola beskriver också i sin redovisning samverkan mellan förskola skola, bland annat vid experiment kring våra sinnen. Gemensamma möten förskola/skola har hållits varje månad och varje vecka har man träffats vid *"veckofika"*. Eleverna gör skriftliga utvärderingar varje vecka och Förskolan har dokumenterat sitt arbete med hjälp av digital fotografering och utställningar.

5:2 Personal/kompetensutveckling

Inom Hotingområdet har man, enligt redovisningen, *ett väl fungerande arbetslag* bestående av förskollärare, fritidspedagog, lärare, speciallärare, talpedagog och assistent. Arbetslaget träffas varje måndag för gemensam planering. En gång i månaden träffas all personal i hela rektorsområdet. Arbetsledningen uttrycker som sin målsättning att ge information till personalen om framtida förändringar så tidigt som möjligt. Det kan gälla förändrade förutsättningar som leder till omorganisation, förändringar i personalgruppen etc. En öppen diskussion om olika synsätt utifrån ömsesidig respekt och uppmuntran av personalen beskrivs som viktig inslag i områdets personalpolitik. Målsättningen för området är också att varje år göra en gemensam konferensresa för all personal.

All personal har genomgått en kompetensutvecklingsanalys och utifrån den har en kompetensutvecklingsplan, som omfattar all personal från förskolan till år 9, tagits fram. Exempel på utbildningar inom Hotingområdet är: *"Tekniken lyfter (5p), Sociala berättelser, Läs- och skrivsvårigheter, Läs- och skrivutveckling, Konflikthantering, Lekens betydelse, Digitalfoto, Livräddning, Bemötande av bokstavs barn, Att arbeta med hörsel-skadade barn, Dansen i skolan, Grupparbetsmetodik, Kollegiesamtal, Att leda tjej- och kill-grupper, Jämställdhetsutbildning och Utvecklingssamtal i skolan.*

6: Medverkan och inflytande

6:1 Föräldrainflytande

Hotingområdet har under redovisningsperioden, förutom spontana kontakter, haft föräldrakontakt via föräldramöten och utvecklingssamtal. Vid utvecklingssamtalen upprättas en utvecklingsplan.

6:2 Demokrati

Eleverna har med början i F-3 diskussioner i klassen, i mindre grupper eller stormöten. Redan här

År 4-6 har mer strukturerade klassråd, skolråd och stormöten och år 7-9 har eleverna regelbundet haft klassråd och elevråd. Där har eleverna haft möjlighet att träna mötes-teknik och påverka sin skolmiljö.

6:3 Jämställdhet

Jämställdhetsarbetet fortsätter inom området men ser olika ut. Några arbetar med tjej- och killgrupper andra med mixade grupper. Medvetenheten om och uppmärksamheten på traditionella synsätt på pojkar och flickor har ökat.

7: Barn-/elevomsorg

Arbetet med trygghetsskapande åtgärder fortsätter. Barnen tränas i att lösa konflikter, att behärska sig eller att våga stå på sig, samtala om hur man uppträder mot varandra etc.

Arbetet med kamratstödjare, kompissamtal, rollspel fortsätter – så även Britt Erikssons handledning av personalen.

Vattudalsskolans ro

Områdesbeskrivning

Vattudalsskolan är en högstadieskola belägen i kommunens centralort Strömsund. Antalet elever var under redovisningsperioden 298, organiserade i 14 klasser.

Arbetet i Vattudalsskolan med att nå målen i Skolplanens avsnitt 5:lärandet.

5:1 Arbetsätt

Av Vattudalsskolans redovisning framgår att eleverna aktivt och tillsammans med mentorerna deltar i planering och uppföljning av skolarbetet. Detta sker veckovis. Vid planeringen används en planeringsbok där mentorerna skriver sina kommentarer. Planeringsboken skickas med eleverna till hemmet för att föräldrarna ska kunna få en inblick i arbetet, läsa mentorernas kommentarer, bedöma hur det går för barnen och själva kunna skriva in sina synpunkter.

Eleverna är delaktiga i utformningen av innehåll i och upplägg av undervisningen. Där det är möjligt är skolarbetet ämnesintegrerat. Varje läsår genomförs även temarbeten.

Vid tre tillfällen under veckan har eleverna tid för egen planering (EP). Här ges alla möjlighet att välja vad de ska arbeta med – koncentrera sig på ett speciellt ämne, en speciell uppgift eller arbeta med sina uppgifter på ett bredare sätt. Lärarna arbetar i fyra arbetslag med träffar två till tre gånger i veckan med planering ur ett elevorienterat perspektiv. Skolans pedagoger träffas dessutom vid ämneskonferenser.

5:2 Personal/kompetensutveckling

Enligt Vattudalsskolans redovisning finns goda möjligheter och resurser inom området för kompetensutveckling. Skolledningen prioriterar sådan utbildning eller fortbildning som "direkt kan komma elever/personal till del".

Under 2003-2004 har tre teman genomsyrat Vattudalsskolans kompetensutvecklingsdagar:

Elevinflytande, delaktighet och ansvar

- elevsyn och kunskapssyn i en elevanpassad skola. Skolutveckling med eleven i centrum
- att skapa ett klimat som accepterar och ser möjligheter i olikheter
- att förändra arbetssätt utan att förlora fotfäste och trygghet
- att ge eleverna planeringsansvar för innehåll och tid. Olika elever - olika ansvar
- att ge eleverna rätt till "före- och eftertankar" Reflektion och utvärdering - att få tänka själv

Kontinuerlig föräldramedverkan och aktivt föräldraansvar

- tydliga mål och delmål. Bjud in till samspel och visa "spelplanen" för föräldrar och elever
- den röda tråden mellan utvecklande utvecklingssamtal
- dokumentation. Planeringsboken i centrum

Lärstilar - inlärningsstilar - lärarstilar

- Vi lär oss olika - det gäller inte minst barn. Tar vi hänsyn till olika sätt att lära?
- Att få lära sig på bästa sätt i ett klassrum med optimal grund för multisensorisk inläring.

Arbetslagen förfogar över 6 dagar och enskilt har varje lärare 2 dagar till förfogande för egen kompetensutveckling (resterande dagar)

6. Medverkan och inflytande

6:1 Föräldrainflytande

Vattudalsskolans information/kontakt med hemmet

Utvecklingssamtal varje termin

Kontakt mellan mentor och föräldrar på veckobasis genom planeringsbok

Vid behov telefonkontakt med föräldrar

Föräldraråd två ggr per år

Information till föräldrar år 6 på våren - föräldramöte på hösten för alla föräldrar i år 7

Föräldramöte 1-2 ggr per läsår

Veckobrev periodvis i vissa klasser

Rektor skriver till alla föräldrar 2 ggr per år

Vi "inbjuder" föräldrarna till en gratis lunch varje termin (med barnen)

6:2 Demokrati

Utdrag ur Vattudalsskolans lokala arbetsplan

- Att alla elever ska kunna känna trygghet i skolan
- Att stärka eleverna i deras ansvarstagande genom ett aktivt arbete i elevråd och klassråd med träffar varannan resp. varje vecka
- Att eleverna ska kunna påverka och ta ansvar för skolarbetet och skolmiljöns utformning
- Att personal från skolan ska vara delaktiga och stötta eleverna i deras möjlighet att utföra ett arbete som leder till inflytande
- Att vid behov upprätta åtgärdsprogram för elev
- Att förmedla en helhetssyn och en gemensam värdegrund till eleverna och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling
- Att eleven ska möta respekt för sin person och sitt arbete
- Att tidigt ge eleverna redskap i form av studieteknik och förmåga att planera
- Att eleverna utvecklas till harmoniska människor som lär sig att ta eget ansvar

Vattudalsskolans resultat och måluppfyllelse

5:Lärandet och demokrati

Eleverna är med och utformar undervisningen

Skolan har elevråd

Skolan har klassråd

Varje klass har två eller tre handledare/mentor

Varje handledare träffar sina elever 40 min. per vecka

Utvecklingssamtal mellan mentor, målsman och elev minst en gång per termin

Föräldramöten/klassmöten 1-2 ggr per termin

Rektor träffar repr. För föräldrarådet minst en gång per termin

Mentorerna genomför utvecklingssamtal med elev och förälder 1-2 ggr per läsår samt då behov uppstår

En redovisning från respektive arbetslag (juni 2004) visar att eleverna ges möjlighet till större delaktighet än tidigare. Detta möjliggörs genom skolans planeringsbok samt genom utvecklingssamtal med föräldrar.

6:3 Jämställdhet

Vattudalsskolans resultat och måluppfyllelse/jämställdhet

Eleverna har kunnat välja pojk- och flickgrupper med innehållet dans, motion, kost/matlagning, hälsa, kill och tjej snack, teknik för tjejer

I åk 8 genomförs tillsammans med kurator kill- och tjejgruppsverksamhet som sysslat med samtal, värderingar bl a med inriktning mot könsskillnader och manligt och kvinnligt språk

Varje år genomförs en sk *Kärleksvecka* med aktiviteter på samlevnads- och kärleks-temat

I samband med PRAO-info försöker skolan bryta könsmönstret när det gäller val av praktikplats

Kap 7: Barn-/elevomsorg

7:1 Grundskola

Vattudalsskolan har också redovisat egna mål gällande barn/elevomsorg, ett eget handlingsprogram vid mobbning/kränkande behandling samt...

7:2 Ett program för åtgärder för elever med behov av stöd och en variant av...

7:3 Skola - arbetsliv ...benämnd "Skola näringsliv"

Gymnasieskolan/KomVux - Hjalmar Strömerskolan

Områdesbeskrivning

Hjalmar Strömerskolan är kommunens gymnasieskola. Under läsåret 2003 -2004 har Hjalmar Strömerskolan genomfört ungdomsutbildning på 13 nationella program samt på det individuella programmet. Det totala antalet elever vid skolan (inklusive Komvux) var under redovisningsåret 710. Vuxenutbildningen har omfattat grundläggande vuxenutbildning, Svenska för invandrare, gymnasial vuxenutbildning och uppdragsutbildning. Vid skolan finns, förutom specialidrotten skytte, också fotboll, ishockey, hästsport, längdskidåkning och gymnastik. Dessa idrotter läses som hemortsalternativ.

Förutom en gemensam, programövergripande redovisning för hela gymnasieskolan har Hjalmar Strömerskolan även bifogat kvalitetsredovisningar från varje programlag. Här följer en sammanfattning av det omfattande materialet.

Arbetet i Gymnasieskolan/Komvux med att nå målen i Skolplanens avsnitt

5: Lärandet

5:1 Arbetsätt

Gymnasieskolan inleder sin redovisning av arbetet med att nå målen i Skolplanens avsnitt 5 på följande sätt: *"Hjalmar Strömerskolans verksamhet är mångsidig och omfattar många olika typer av utbildningar. En beskrivning och ett exemplifierande av hur arbetsättet på skolan är demokratiserande, aktiverande, anpassat till arbetsområdet, anpassat till lärandesituationen, ämnesövergripande, laborativt undersökande samt varierande och reflekterande blir ett smörgåsbord av vardagsaktiviteter och är på intet sätt heltäckande"*.

Av redovisningen framgår dock att skolans arbetsätt är demokratiserande i den meningen att det inriktas mot att utveckla en positiv självbild hos eleverna och att uppmuntra dem att ställa frågor och söka svar. Eleverna deltar i planeringen och utvärderingen av lärandet tillsammans med sina lärare. De ges också möjlighet att påverka arbetsätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen och de har stort inflytande över valet av fördjupningsområden och redovisningssätt.

Enligt den arbetsmodell, som Hjalmar Strömerskolans redovisar, kräver det mesta som görs i skolan att eleverna själva producerar och söker kunskapen och "gör den till sin egen". Under gymnasietiden får eleverna successivt lära sig ta ansvar för att lära sig, lära hur man lär, ge och lyssna på förslag och idéer samt lära sig att misslyckanden ofta är något man lär sig av. Arbetsformerna beskrivs som varierande och reflekterande och en blandning av gemensamma genomgångar, större och mindre övningsmoment samt självständiga projekt. Syftet är, enligt redovisningen, "att stimulera till självständighet, ansvar och entusiasm.

I maj 2004 genomfördes en enkät bland gymnasieeleverna för att i första hand utvärdera hur de upplever arbetsmiljön. Eleverna fick ta ställning till ett antal frågor genom att på en 6-gradig skala markera sin uppfattning. 1 motsvarar svaret "inte alls" och 6 "i hög grad".

Bland gymnasieeleverna har därvid...

91%	angett att elever och lärare tillsammans diskuterar hur undervisningen ska utformas	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
86%	sagt att utrustningen för praktiska arbetsätt är bra	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
85%	angett att resurser utanför klassrummet används i undervisningen	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
93%	uppgett att de använder olika arbetsätt i undervisningen	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
89%	angett att nyfikenhet och egna initiativ uppmuntras	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
86%	sagt att de får fördjupa sig inom områden som intresserar dem	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
84%	angett att de har bra samtal med sina lärare och sin mentor om hur de utvecklas i sitt lärande	genom att markera något av svarsalternativen 3-6

Beskrivningar av arbetsätt avgivna av gymnasieskolans programlag och programledare.

NV-programlaget har under läsåret bl a arbetat med arbetsområdet "vetenskapsteori - modelltänkande - experimentellt arbete". I programmålen för det naturvetenskapliga programmet betonas utvecklingen av elevens vetenskapliga förhållningssätt, att eleven ska kunna se samband såväl inom och mellan ämnen som mellan teori och verklighet.

I sin kvalitetsundervisning anger NV-programlaget att arbete med att bygga upp ett naturvetenskapligt synsätt har pågått i flera kurser och att de laborativa inslagen har prioriterats för att kunna uppnå förståelse och väcka intresse för naturvetenskap. Några exempel som förs fram från det naturvetenskapliga området i redovisningen är kursen *Biologi - breddning* som genomförs som en veckas marinbiologiska studier i Norge, miljökunskapens projekt som satt varaktiga spår, t ex källsortering och mätserier i vatten samt experiment, laborationer och laborationsrapporter. Ämnesövergripande samarbete förekommer i många former, som exempel kan nämnas rapportskrivning där svenska och naturvetenskapliga ämnen samarbetar och naturvetenskapliga texter där engelska och naturvetenskapliga ämnen samarbetar.

Verklighetsbaserat lärande

Hjalmar Strömerskolan redovisar ett aktivt samarbete med näringsliv och organisationer. Det sker bl a genom arbetsplatsförlagd utbildning, externa uppdrag, fadderföretag, rådgivare till UF-företag, studiebesök, fältarbeten, kursen "Lärande i arbetslivet", besök från näringslivet och samarbetsprojekt där både elever och företag deltar. Syftet är att eleverna, genom att de uppgifter de arbetar med är kopplade till verk-

liga situationer och i många fall ämnesövergripande, kan se att de har användning av det de lär sig i skolan. Arbetssättet har också syftet att skapa motivation, arbetsglädje och lust att lära. Av skolans redovisning framgår också att det verklighetsbaserade lärandet också utvecklar elevernas självinsikt och självförtroende liksom deras förmåga att reflektera och ta ansvar.

Yrkeseleverna – identitet och yrkeskultur

Då många av de elever som valt ett yrkesinriktat program gjort sina val för att finna en egen identitet och så fort som möjligt bli delaktiga i en yrkeskultur har man vid gymnasieskolan förlagt karaktärsämnesundervisningen i lokaler som liknar den arbetsmiljö som tillhör programyrket. På så sätt kan arbetssättet anpassas till arbetsområdet och lärandesituationen.

Skolbio

Skolbiogruppen, som består av elever och lärare, väljer en aktuell film som alla elever vid skolan bereds tillfälle att se i en biolokal. Filmen ger en gemensam upplevelse som underlag för samtal, reflektion och eftertanke.

Utbildning i projektarbete

Alla elever i gymnasieskolan läser kursen projektarbete. Den syftar, enligt redovisningen, till att utveckla förmågan, planera och ta ansvar för ett större arbete. I arbetet är arbetsprocessen lika viktig som slutprodukten. Med arbetsprocess menas att eleven ska välja ett kunskapsområde, avgränsa det, formulera ett problem eller ställa en fråga. Arbetet ska planeras så att det kan slutföras inom den tid som står till förfogande. Syftet är att den studerande ska bli medveten om och reflektera över olika metoder att lösa problem. Eleven upprättar en projektplan, för loggbok över arbetets gång, gör en skriftlig redovisning av projektet samt värderar arbetsgången och resultatet.

Verksamheten Ung Företagsamhet är *ett* exempel på hur projektarbetskursen genomförs på Hjalmar Strömerskolan. Eleverna i **Elprogrammet, Industriprogrammet, Industriprogrammet, Byggprogrammet, Fordonsprogrammet** och till en viss del även **Företagargymnasiet** valde under läsåret 2003/2004 att driva ett UF-företag som ett ämnes- och till en viss del programöverskridande projektarbete. EC-, IP- och HP-programlaget utvärderade verksamheten och fann bl a ...

- att 83% av de svarande (30 elever) tycker att det har varit positivt att arbeta med elever från andra program
- att 94% tycker att de har klarat att ta eget ansvar
- att UF-året gett...
- ökad planeringsförmåga (40%)
- ökad problemlösningsförmåga (53%)
- ökad förmåga att fatta och motivera egna beslut (40%)
- ökat ansvarstagande (34%)
- 90% tycker att det har varit bra att driva UF-företaget som ett projektarbete

På **Naturvetenskapsprogrammet** har merparten av eleverna genomfört sitt projektarbete i anslutning till den arbetsplatsförlagda utbildningen. Projektarbetena har, enligt programlaget hållit hög klass och kommer därför att även i fortsättningen att sporra eleverna till att göra projektarbete i anslutning till praktiken.

HR-programlaget beskriver i sin kvalitetsredovisning att man under läsåret arbetat med att branschanpassa matematik- och naturkunskapskurserna.

Teknikprogramlaget redogör i sin redovisning för *ämnesövergripande projekt* under läsåret 2003/2004. I årskurs 1 genomfördes bl a under vårterminen ett NUDU-projekt (Närundervisning – Distansundervisning). Fyra kurser ingick i samarbetet: *Svenska, Engelska, Naturkunskap* och *Teknik*. Arbetsområdet var ett ämnesövergripande tema inom miljö och miljökatastrofer. Genom ett chatforum kunde även programmålet kommunikation tillgodoses. Eleverna kunde välja att antingen arbeta hemifrån, från sin gamla högstadieskola eller i gymnasieskolan.

I lärarutvärderingen av projektet beskrivs effekterna av NUDU-projektet på följande sätt:

- lärare och elever har fått möjlighet att prova en annan pedagogisk metod än den brukliga
  - alla elever har fått chans att visa sin förmåga att arbeta självständigt
  - det finns en risk för att elever i behov av särskilt stöd blir mindre synliga med den här metoden
- Eleverna är överlag nöjda med arbetssättet och vill prova det igen nästa år.

Teknikprogrammet har även genomfört andra ämnesövergripande arbeten under redovisningsperioden, t ex:

- samarbete svenska och Cad i form av utrymningsplaner för barndaghem och äldreboende, byggritningar gällande förråd, friggebodar och CAR-ports till externa kunder.
- samarbete engelska och konstruktion (Mechanics of material
- samarbete med externa kunder i design
- samarbete mellan fysik och svenska vid rapportskrivning

Programlaget för ES, MP, OP, och BF anger i sin kvalitetsredovisning att läsårets lärande präglats av ett varierat och laborativt, samt ämnesövergripande arbetssätt. Medie- och Estetprogrammet har t ex samarbetat kring en gatuteater vid skapandet av hemsidor. Lärarna i programlaget har lagt grunden för att eleverna själva ska kunna ta initiativ till samarbete.

Eleverna på Barn- och Fritidsprogrammet och Omvårdnadsprogrammet har samarbetat i kurserna *Arbetsmiljö och säkerhet* och *Medicinsk grundkurs*. Eleverna har planerat och genomfört en "grundkurs" i första hjälpen för sina klasskamrater i BF. Syftet är att eleverna i BF ska uppnå målen för kursen *Arbetsmiljö och säkerhet* och att eleverna i OP, som ska uppnå samma mål i denna kurs, också får tillfälle att *befästa* de kunskaper de fått i *Medicinsk grundkurs*.

På **Samhällsvetarprogrammet** genomfördes under redovisningsåret ett ämnesövergripande projekt under namnet *informationssökning*. Alla elever i åk 1 på programmet genomför arbetet där ämnena samhällskunskap, svenska och engelska samverkar.

Vuxenutbildningen

5: Lärandet

5:1 Arbetssätt

Vuxprogramlaget har under redovisningsåret bl a arbetat med att utveckla flexibla arbetsmetoder och att lära sig mer om validering för att kunna erbjuda en sådan både i yrkesförberedande och allmänna ämnen.

Vuxenutbildningens arbetssätt är s k flexibel utbildning, vilket innebär att olika kurser genomförs på olika sätt beroende på ämnets karaktär och elevernas behov. De kan, enligt redovisningen, se olika ut i antalet klassrumsträffar och i vilken utsträckning man använder distansöverbyggande teknik. Den flexibla utbildningen medför att eleverna ofta arbetar på egen hand. Under läsåret 2003/2004 inrättades en studieverkstad på Gröna skolan. Några timmar varje dag finns en handledare i lokalen för att eleverna ska kunna få råd och stöd i sina studier.

Inom vuxenutbildningen finns det, enligt redovisningen, små möjligheter till ämnesövergripande samarbete som omfattar mer än ett fåtal elever vid varje tillfälle. Det beror på att eleverna har helt individuella studieplaner och att de läser kurserna vid olika tidpunkter. I redovisningen beskrivs dock vad man kallar "minisamarbete" mellan kurserna *Svenska A* och *Information och layout A* där kursmålen i viss mån sammanfaller. Arbetssättet innebär att språkbearbetning sker i *Svenska A* samt att användningen av presentationsprogram som stöd för den muntliga presentationen sker i *Information och layout*. Informationsinsamling, strukturering av material och redigering av text sker parallellt i de båda kurserna. Den ständiga redigeringen av texten och struktureringen inför den muntliga presentationen ger, enligt redovisningen, förtrogenhet med användningen av ordbehandlingsprogram och presentationsprogram.

En elevutvärdering av vuxenutbildningen genomfördes under vårterminen 2004. 68 elever besvarade enkäten, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 53%. Eleverna har tagit ställning till ett antal frågor genom att på en 6-gradig skala markera sin uppfattning. 1 motsvarar svaret "inte alls" och 6 motsvarar svaret "i hög grad". Enkäten visar bl a på följande resultat vad gäller arbetssättet: (Se nästa sida!)

97%	anger att de vet vad de ska lära sig i olika kurser	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
100%	är nöjda med den hjälp de får av lärare i studierna	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
100%	anger att lärarna ger respons på elevernas arbeten	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
99%	svarar att utbildningen väcker lusten att lära	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
100%	anger att utbildningen hjälper eleven att klara av att lära nya saker	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
91%	säger att de kan påverka innehåll och uppläggning i kurserna	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
96%	anger att de har utvecklats som person under studietiden	genom att markera något av svarsalternativen 3-6

97%	svarar att de är nöjda med sina studieresultat	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
94%	säger att de är nöjda med möjligheterna att lära på olika sätt	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
96%	anger att utbildningen är varierad och intressant	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
94%	svarar att de har fått studera som de själva ville	genom att markera något av svarsalternativen 3-6
99%	säger att de är nöjda med det som de lär sig i utbildningen	genom att markera något av svarsalternativen 3-6

Vildmarksutbildningen

Enligt redovisningen av denna utbildning varierar de pedagogiska metoderna vid Vildmarksutbildningen beroende på kursens syfte och innehåll. Det faller sig naturligt att utbildningen till sin karaktär förknippad med naturen och att vildmarken är utbildningens skolsal.

Eleverna har dokumenterat sina LIA-perioder⁶ i dagboksform och därefter sammanställt materialet till en rapport som de redovisat för lärare och studiekamrater.

Genom dessa redovisningar och genom att ta hand om och informera engelsktalande gäster om turistarrangemang i kommunen har eleverna, enligt redovisningen, givits goda möjligheter till språkutveckling i både svenska och engelska. Examinationen av kursen i engelska har skett i fält genom att eleverna fick uppdraget att ta hand om utländska gäster i ett EU-projekt (SIGNOL-projektet⁷ Eleverna utformade ett program med information och aktiviteter i Jormvattnet – ett program som genomfördes med engelska som arbetspråk.

⁶ LIA står för Lärande I Arbeta, vilket innebär att man praktiskt ska få användning av det man lärt sig i de teoretiska studierna med hjälp av en mentor vid ett företag.

⁷ Special Interest Group for Networks On-Line

Under den första terminen genomfördes studiebesök på nästan alla LIA-företag – ofta i form av en samordning av moment i de olika kurserna och aktiviteter som LIA-företagen är specialiserade på. I utbildningen har bl a ingått en veckas fjällskidtur med övernattnings i tält, bivack, kåtor och stugor, fisketurer vinter- och sommartid, deltagande i älg- och harjakt och nattspaning på djur. Eleverna har fått möjlighet att ta skoterkort, jägarexamen, körkort och fångstmannakort. De har fått livräddnings- och förstahjälpenutbildning motsvarande Röda Korsets utbildningar. För att ge de studerande kunskaper som är anpassade till arbetsområdet och lärandesituationen har LIA-företagare medverkat i utbildningen som föredragshållare och lärare och ett samarbete skett med organisationer och föreningar, t ex jakt- och fiskeföreningar och även med turistbyrå och brandmännen.

Ett ämnesövergripande samarbete har bedrivits mellan lärarna i jakt-, fiske-, matlagnings- och idrottskursen.

Skyttegymnasiet

I skolans uppdrag för verksamheten vid Skyttegymnasiet ingår att erbjuda skytteeleverna ett brett utbud av gymnasiala utbildningsprogram. Vid arbetet med Skyttegymnasiet är det elevens totala situation med skolarbete, skytte och fritid som är i fokus.

Runt varje skytteelev finns ett nätverk som stöttar i skolarbetet: mentorn, som har en övergripande roll vad gäller elevens studiesituation, ämneslärarna som med speciella insatser kan stödja i undervisningen vid behov samt biträdande rektor som ser till att kopplingen skola skytte fungerar väl. Skolans lärare menar att skytteeleverna fungerar bra i sina klasser. De elever som går i skyttegymnasiet uppvisar också ett klart högre genomsnittligt avgångsbetyg jämfört med både andra elever i Hjalmar Strömerskolan och riksgenomsnittet. Riksidrottsförbundet utsåg under året 2004 Skyttegymnasiet i Strömsund, tillsammans med Badmintongymnasiet i Malmö, till "Årets Riksidrottsgymnasium". I motiveringen står bl a: "Sportskyttegymnasiet har tillsammans med Sportskytteförbundet, Strömsunds kommun och Hjalmar Strömerskolan skapat en föredömlig struktur och organisation..."

5:2 Personal/kompetensutveckling

Personalen vid Hjalmar Strömerskolan är indelad i programarbetslag med uppgift att med programmålen som utgångspunkt i vid mening utveckla lärandet inom programmet eller programmen i de fall där representanter för flera program ingår i arbetslaget. Under läsåret 2003/2004 hade skolan följande programlag:

- Naturvetenskapsprogrammet
- Teknikprogrammet
- Samhällsvetenskapsprogrammet
- Hotell- och restaurangprogrammet
- Bygg- och fordonsprogrammet
- El-, industri- och handels- och administrationsprogrammet
- Medie-, estetiska-, omvårdnads- och barn- och fritidsprogrammet
- Individuella programmet
- Vuxenutbildningen

Skolan har ett brett utbud av utbildningar vilket gör att kärnämneslärarna har undervisning i många program. Varje lärare ingår i det programlag där man har sitt huvudsakliga arbete, vilket leder till att kärnämneslärare blir en bristvara i flera programlag.

Skolans samlade behov av kompetensutveckling inventeras i samråd med fackliga representanter, programledare och ämnesföreträdare och sammanställs i en kompetensutvecklingsplan som för perioden 2003-2005 har följande prioriterade områden (utan rangordning):

- Värdegrundsfrågor
- Mentorsfrågor – en kompetensutvecklingsdag varje läsår
- Specialpedagogik – komplicerad inlärning, läs-, skriv-, och matematiksvårigheter
- Distanspedagogik – både för ungdoms- och vuxenutbildning
- Projektarbetsmetodik
- IT-utbildningar, t ex bildhantering och säkerhetsfrågor
- Vuxenpedagogik
- Inlärningsstilar
- Validering – aktuellt både för ungdoms- och vuxenutbildning
- Specifika ämnesområden, t ex programmering, fysik, svenska för invandrare, svenska som andra språk
- Stadieövergripande samarbete och kompetensutveckling
- Internationalisering

Arbete med gemensamt lärande om åtgärdsprogram lyfts fram i Hjalmar Strömerskolans redovisning som exempel på kompetensutveckling som genomförts under läsåret 2003/2004. 14 lärare deltog i utbildningsinsatsen som leddes av en lärare på skolan som genomgått Skolverkets resursutbildning för arbete med elever i behov av särskilt stöd och som ingår i ett kommunövergripande nätverk av lärare och specialpedagoger. Deltagarna i kursen studerade dokumenten "Att arbeta med särskilt stöd med hjälp av åtgärdsprogram" (Skolverket) och Lpf-94.

Gruppen diskuterade bl a följande frågor:

- Läroplanens riktlinjer och grundläggande värderingar
- Hur ser vi på elever i behov av särskilt stöd?
- Kunskaps- och människosyn
- När ska åtgärdsprogram skrivas?
- Varför ska vi arbeta med åtgärdsprogram?
- Vad säger styrdokumentet?
- Vilka rutiner/planer finns på skolan?
- Hur arbetar man fram ett åtgärdsprogram?
- Hur gör man en pedagogisk kartläggning på individ-, grupp- och organisations-nivå?
- Praxis vid hantering av själva dokumentet – förvaring – och sekretess
- Utvärdering och uppföljning av åtgärdsprogram Under en kompetensutvecklingsdag i juni 2004 behandlades i alla programlag frågan om åtgärdsprogram. Deltagarna i här ovan beskrivna fortbildning delgav därvid de övriga deltagarna sina lärdomar från kompetensutvecklingen och ledde därefter samtalen i de olika programlagen.

Bedömning av måluppfyllelse i förhållande till nationella mål, den lokala skolplanen och nationella mål

Barn- och utbildningsplanen har sin grund i de nationella styrdokumenterna och ovan visade ansträngningar att nå de olika målsättningarna utgör därför i sig också ett uttryck för en strävan att uppfylla de nationella målen.

Demokrati, värdegrund

Skollag, kursplaner och betygskriterier bildar tillsammans med läroplanen en helhet. Både läroplanens värdegrund och läroplanens kunskapsmål genomsyrar kursplanernas mål och betygskriterierna. Vår utgångspunkt är att en demokratisering av skolan utifrån denna helhetssyn på ett positivt sätt bidrar både till kunskapsbildningen och elevernas utveckling i vid bemärkelse. Ovan redovisade åtgärder utifrån avsnitten 5, 6 och 7 i skolplanen, som handlar om lärandet, medverkan och inflytande och barn- och elevomsorg, samt den särskilda satsning mot kränkande behandling, som vi fortsätter, utgör tillsammans ett uttryck för vår strävan att uppfylla de kriterier som värdegrunden vilar på.

Åtgärder gällande demokrati och värdegrund

Förutom ovan områdesvis redovisade åtgärder, utifrån skolplanens avsnitt 5, 6 och 7, har under redovisningsåret den omfattande insatsen mot kränkande behandling fortsatt och utvecklats till att omfatta ett växande nätverk av värdegrundsarbetare som nu kommer att fortsätta det arbete som beteendevetaren Britt Eriksson, så framgångsrikt har inlett i kommunens skolor.

Kunskapsmål

Här nedan redovisas betyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet samt åtgärder för att stödja kunskapsutveckling hos elever som inte bedömts uppnå betyget Godkänd i slutet av det nionde året.

Slutbetyg från grundskolan i Strömsunds kommun vårterminen 2004

(Meritvärdet utgörs av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15, MVG=20)
Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng)

Skolans namn	Antal elever	Genomsnittligt meritvärde	Andel (%) elever behöriga till gymnasieskolan	Andel (%) elever som ej uppnått målen i ett ämne	Andel (%) elever som ej uppnått målen i två eller flera ämnen	Andel (%) elever helt utan betyg
Centralskolan Hoting	30	197	97	11	11	0
Fjällsjöskolan Backe	41	235	100	0	3	0
Frostviksskolan Gäddede	14	245	93	0	8	0
Grevåkerskolan Hammerdal	46	205	90	5	16	0
Vattudalsskolan	77	197	95	6	16	0
Kommunen totalt	208	210	95	5	12	0
RIKET	116 361	207	90	9	15	1

Åtgärder som vidtagits läsåret 2003/2004 för att stödja kunskapsutveckling hos elever som inte bedömts uppnå betyget Godkänd i slutet av det nionde skolåret.

Alla rektorsområden har upprättat åtgärdsprogram och handlingsplaner för elever i behov av särskilt stöd. Förutom kontinuerlig skriftlig uppföljning redovisar rektorer i turordning, och med intervall utifrån behov, muntligen till nämnden om vilka åtgärder som vidtagits för att tillgodose barn/elever i behov av särskilt stöd.

Bakgrunden till de insatta åtgärderna varierar från "brist på motivation och engagemang" till diagnostiserade dysfunktioner.

Åtgärdsprogram och sk läskontrakt upprättas tillsammans med elev och hemmet, följs upp och utvärderas kontinuerligt. Utifrån tilldelade resurser har skolorna prioriterat vilka som får hjälp, enskilt eller i grupp, av specialpedagoger eller genom särskilt stöd på annat sätt.

Elevvården bedrivs på föreskrivet sätt i nära samarbete med hemmet. Anpassad studiegång kan komma ifråga när föräldrar i samverkan med lärare, ibland också läkare (ev. BUP), bedömer att detta är att föredra med avseende på elevens utveckling. Åtgärden beslutas av nämnden, som också nogsamt följer utvecklingen.

En hel del arbete inriktas naturligtvis i skolans vardag på att förebygga elevers svårigheter. Bland annat har många skolor fastställt tid per vecka för lärare att tillsammans med varje enskild elev utvärdera och följa upp studieresultat. Några skolor erbjuder också läxhjälp som stöd och förebyggande åtgärd. Alltför många barn behöver idag stöd och socialförvaltningen har tillsammans med skolan slagit larm efter de senaste årens oroande ökning av barn som far illa.

**REDOVISNING TILL BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN AV ÅTGÄRDSPROGRAM
GÄLLANDE LÄSÅRET 2003-2004**

Områdena använder olika formulär. I redovisningarna ingår elever med olika behov av stödjande insatser, integrerade sarskoleelever, elever med utredda, definierade syndrom, invandrarelever etc

Område Skola	Års kurs	Totalt antal elev. i åk	Ämne/Antal		Ämne/Antal		Ämne/Antal		Ämne/Antal		Ämne/Antal		Ämne/Antal	
			Svenska		Engelska		Matematik		SO		NO		Övn.äm.	
			Ht 03	Vt 04	Ht 03	Vt 04	Ht 03	Vt 04	Ht 03	Vt 04	Ht 03	Vt 04	Ht 03	Vt 04
Backe	2-9	211	12	14	6	11	7	10		7				1
Bredgård	1-6	195	4	4	6	6	8	8						
Frostviken	1-9	101	8	9			4	4						
Hammerdal	1-6	160	13	25	14	19	15	23						
Hammerdal	7-9	174	23	11	11	20	17	19						
Hedenvind	1-6	248	31	29	10	9	26	23						
Hoting	1-9	210	30	37	11	5	29	32						
Vattudalsskolan	7-9	280	4	5	3	3	3	3	13	15	21	15	8	13
Hjalmar Strömer	1	11 å	å=åtgärdsprogram											
Hjalmar Strömer	2	2 å												

Grundskolan - resultat från nationella prov i svenska, engelska och matematik läsåret 2003/2004

Område	år 5 totalt antal elever	antal ej godkända			år 9 totalt antal elever	antal ej godkända		
		Sv	Ma	Eng		Sv	Ma	Eng
Backe	12	5	3	5	41	0 ⁸	6	0
Bredgård	32	0	2	2				
Frostviken	10	0	1	0	14	0	0	0
Hammerdal	35	2	4	5	46	4	18	7
Hedenvind	41	5	8	3				
Hoting	14	2	2	1	29	3	2	1
Vattudal					79	7	31	10

Gymnasieskolan - utbildningsresultat 2004

Huvudmannens skolor (kommuner och landsting)	Genomsnittlig betygspoäng	Andelen elever (%) med minst betyget Godkänd i kärn-Ämneskurserna engelska, Matematik och Svenska			
		Nationella program		Specialutformade program	Individuella program
		NV, SP och TE-program	Övriga program		
Samtliga kommuner	14,1	98	82	94	17
Samtliga glesbygds-kommuner	13,7	97	77	94	0
Strömsunds kommun	13,1	93	70	100	0

⁸ 5 elever är inte godkända i ett av delproven, skriftliga eller muntliga avsnittet

Gymnasieskolan

Jämförelse med övriga glesbygdskommuner och med riket

Riket						
Andelen elever i riket (%)		Andelen elever i riket (%) med grundläggande behörighet till universitet och högskolor	Andel elever i riket (%) som		Andel nybörjare (%) år 2000 som fullföljde utbildningen inom 4 år	
med reducerat program	med utökat program		avbröt studierna	bytte studiegång	totalt	exklusive IV-program
6%	24%	89%			75%	81%
Glesbygdskommuner						
8%	30%	89%			74%	79%
Strömsunds kommun						
2%	49%	89%			85%	86%

Slutord

Arbetet i våra skolor under redovisningsåret 2004 har, i likhet med föregående år, kännetecknats av samtal kring värdegrundsfrågor. Här har jämställdhetsfrågorna alltmer kommit i fokus. Skolan är ingen isolerad ö i samhället. Arbetet med att klargöra attityder kring allas lika värde, könsroller m m måste därför fortgå under hela skoltiden från förskolan till gymnasieskolan. Samhällsfrågorna har därför en fortsatt central plats i skolarbetet.

Kvalitetsredovisningen gällande läsåret 2003/2004 innehåller också många goda exempel på att skolan söker sig ut i samhället. Vi ser i redovisningen exempel på hur kontakter tas både inom landet och utanför nationsgränsen.

Att skolans uppgift inte bara är att ägna sig åt det som i inskränkt betydelse kallas "ämnet" är alla väl medvetna om. Ändå kan vi ibland i samhällsdebatten tvingas försvara att vi också har uppgiften att i samtal med barnen/eleverna uppöva deras förmåga att göra medvetna etiska ställningstaganden och förstå och tillämpa demokrati inom och utanför skolan.

Betygsstatistiken visar att våra skolor klarar sig mycket väl vid jämförelse med övriga landet när det gäller utbildningsresultaten 2004. Det visar att lärandet i skolans olika läroämnen inte åsidosätts på grund av satsningen på värdegrundsfrågor utan tvärtom har en fortsatt central roll och stimuleras av demokratiseringsprocessen.

Vi hoppas att denna redovisning, i likhet med de tidigare, leder till en dialog mellan skolans medarbetare, föräldrar och de politiskt ansvariga. Vår förhoppning är också att den lär oss något om den verksamhet som bedrivs i våra skolor och därmed ger oss ett underlag för reflektioner över hur vi kan utveckla den vidare.

Annie-Gerd Nyholm
Barn- och utbildningsnämndens ordförande

Roger Eriksson
Barn-och utbildningschef